

**ÇAĞDAŞ RUS DİLİNDE SAYILARI
İÇEREN DEYİMLER
(Türk Öğrencisinin Bakış Açısıyla)**

Aytül ERDOĞAN

**Yüksek Lisans Tezi
Rus Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı
Doç. Dr. Bahar DEMİR
2015**

Her Hakkı Saklıdır

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
RUS DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

Aytül ERDOĞAN

ÇAĞDAŞ RUS DİLİNDE SAYILARI İÇEREN DEYİMLER
(Türk Öğrencisinin Bakış Açısıyla)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ YÖNETİCİSİ
Doç. Dr. Bahar DEMİR

ERZURUM – 2015

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

TEZ BEYAN FORMU

31.12.2015

SOSYAL BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

BİLDİRİM

Atatürk Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğine göre hazırlamış olduğum "ÇAĞDAŞ RUS DİLİNDE SAYILARI İÇEREN DEYİMLER (Türk Öğrencisinin Bakış Açısıyla)" adlı tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin/raporumun kağıt ve elektronik kopyalarının Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

Lisansüstü Eğitim-Öğretim yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

Tezim/Raporum sadece Atatürk Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.

Tezimin/Raporumun 3 yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

Aytül ERDOĞAN

31.12.2015

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ

TEZ KABUL TUTANAĞI

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Doç.Dr.Bahar DEMİR danışmanlığında, Aytül ERDOĞAN tarafından hazırlanan bu çalışma 31/12/2015 tarihinde aşağıdaki jüri tarafından Rus Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı'nda Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Doç.Dr.Bahar DEMİR

İmza:

Jüri Üyesi : Prof.Dr.Tariel SIKHARULIDZE

İmza: T. SIKHARULIDZE

Jüri Üyesi : Yrd.Doç.Dr.Shalala RAMAZANOVA

İmza: ...

Yukarıdaki imzalar adı geçen öğretim üyelerine aittir. 31 /12 /2015

Prof. Dr. Mustafa YILDIRIM

Enstitü Müdürü

F-85/00/22.02.2012

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	III
ABSTRACT	IV
KISALTMALAR DİZİNİ	V
ÖNSÖZ.....	VI
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

RUSÇA VE TÜRKÇE'NİN DEYİM VARLIĞI

1.1. DEYİMLER.....	3
1.2. DEYİMLE İLGİLİ TANIMLAR	4
1.3. RUSÇA DEYİMLERİN TARİHSEL GELİŞİMİ.....	7
1.4. DEYİMBİLİM KAVRAMI.....	10

İKİNCİ BÖLÜM

RUSÇA SAYILARI İÇEREN DEYİMLERİN ANLAM BİLİM (SEMANTİK) AÇISINDAN İNCELENMESİ

2.1. ПОЛОВИНА.....	17
2.2. НОЛЬ	18
2.3. РАЗ	20
2.4. ОДИН.....	22
2.5. ДВА	53
2.6. ТРИ	62
2.7. ЧЕТЫРЕ	66
2.8. ПЯТЬ	68
2.9. ШЕСТЬ	70
2.10. СЕМЬ.....	71
2.11. ВОСЕМЬ	75
2.12. ДЕВЯТЬ	75
2.13. ДЕСЯТЬ	76
2.14. СТО	78
2.15. MİKTAR BELİRTEN KELİMELEİN BULUNDUĞU DEYİMLER	79

SONUÇ	84
KAYNAKÇA	86
ÖZGEÇMİŞ	89

ÖZET

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ÇAĞDAŞ RUS DİLİNDE SAYILARI İÇEREN DEYİMLER
(Türk Öğrencisinin Bakış Açısıyla)

Aytül ERDOĞAN

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Bahar DEMİR

2015, 89 sayfa

Jüri: Doç. Dr. Bahar DEMİR (Danışman)
Prof. Dr. Tariel SIKHARULIDZE
Yrd. Doç. Dr. SHALA RAMAZANOVA

Dil, duygu ve düşüncelerimizi aktarmamızı sağlayan, kültürlerarası iletişim kurmamıza yardımcı olan, toplumun yapı taşıdır. Dil ait olduğu toplumun zenginliğidir ve hayatımızda büyük bir rol oynamaktadır. Deyimler ise milletin zenginliğini temsil etmektedir. Bu ifadeler tek bir kişinin değil, bütün toplumun ruhunu, dünya görüşünü, düşünce tarzını yansıtmaktadır. Deyimler, bize ait olduğu toplumun dili, dini ve kültürü hakkında bilgi vermektedir.

Anadili Türkçe olup, Rusça öğrenen öğrencilerin o toplumun dilini ve kültürünü daha iyi öğrenebilmeleri için deyimleri çok iyi kavramaları gerektiği düşüncesindeyiz. Bu düşünceyle yola çıkarak, çalışmamızda Rus dilinde deyim gruplarının yalnızca küçük bir bölümünü oluşturan sayı içeren deyimleri inceledik.

Çalışmamızda karşılaştırma (*сопоставление*), analiz (*анализ*), betimleme (*описание*) ve sınıflandırma (*классификация*) yöntemleri kullanılarak, Rusça sayı içeren deyimler tespit edilmiştir. Bu deyimleri anlambilim (semantik) açısından analiz ettik ve belli çerçeveler doğrultusunda deyimleri kendi arasında sınıflandırdık.

Yaptığımız bu çalışmanın Rusça öğrenen Türk öğrencilere Rusça sayı içeren deyimleri doğru yerde, doğru şekilde kullanmalarına ve ifade etmelerine yardımcı olacağı düşüncesindeyiz.

Anahtar Kelimeler: Deyim, Sayı, Deyimbilim, Sınıflandırma.

ABSTRACT**MASTER THESIS
IDIOMS, CONTAINING THE NUMBERS IN CONTEMPORARY RUSSIAN
LANGUAGE****(From the Point of View of the Turkish Student)****Aytül ERDOĞAN****Tez Danışmanı: Assoc. Prof. Dr. Bahar DEMİR****2015, Page: 89****Jüri: Assoc. Prof. Dr. Bahar DEMİR (Danışman)
Prof. Dr. Tariel SIKHARULIDZE
Assist. Prof. Doç. Dr. SHALA RAMAZANOVA**

The language, which allows us to present our thoughts and feelings, helps us to establish intercultural communication, is the cornerstone of society. The language is the wealth of the society to which they belong and plays a huge role in our life. Idioms represent the wealth of the nation. These expressions reflect spirit, view of the world, way of the thinking of all the society not only a person's. Idioms give us information about the religion, culture and language of the society, which they belong.

We believe that the students whose native language is Turkish, learn Russian ,should comprehend idioms very well in order to learn the language and the culture of the Russian society. Based on this idea, in our study we examined idioms, containing the numbers, which make up a small part of idiom groups in Russian language.

In our study, Russian idioms, containing the numbers, have been identified, using the comparison, analysis, description and classification methods. We analyzed these idioms in terms of semantics and in accordance with certain frames classified idioms.

We believe, that this study will help Turkish students who learn Russian for using and expressing the Russian idioms, containing numbers correctly and in the right place.

Keywords: Idiom, Number, Phraseology, Classification.

KISALTMALAR DİZİNİ

Восторж	: Восторженное
Ирон	: Ироническое
Книжн	: Книжное
Неизм	: Неизменяемое
Неодобр	: Неодобрительно
Нов	: Новое
Одобр	: Одобрительно
През	: Презрительное
Пренебр	: Пренебржительное
Прин	: Приниженное
Прост	: Просторечное
Публ	: Публицистическое
Разг	: Разговорное
Устар	: Устарелое
Фольк	: Фольклорное
Шутл	: Шутливое
Экспрес	: Экспрессивное

ÖNSÖZ

Deyimler şüphesiz dilin en önemli yapı taşlarından biridir. İnsanların kendilerini ifade etmek için uzun uzun cümleler kurmak yerine, kısa, öz ifadelerle duygularını ve düşüncelerini aktarma sanatıdır. Türkçe'nin olduğu gibi Rusça'nın söz varlığında da deyimler önemli yer teşkil etmektedirler.

“Çağdaş Rus Dilinde Sayıları İçeren Deyimler (Türk Öğrencisinin Bakış Açısıyla)” adlı çalışmamız “Rusça ve Türkçe'nin Deyim Varlığı” ve “Rusça Sayıları İçeren Deyimlerin Anlambilim (Semantik) Açısından İncelenmesi” başlıklarıyla iki bölümden oluşmaktadır.

Birinci bölümün alt başlıklarında deyimle ilgili genel bilgiler verilerek, bazı dilbilimciler tarafından yapılan deyim tanımlamaları verilmiş, Rusça deyimlerin tarihsel gelişiminden ve deyimbilim kavramından bahsedilmiştir. İkinci bölümde ise “Половина, Ноль, Раз, Один, Два, Три, Четыре, Пять, Шесть, Семь, Восемь, Девять, Десять, Сто ve Miktar Belirten Kelimelerin Bulunduğu Deyimler” alt başlıklarıyla sayıları içeren Rusça deyimlerin analizi yapılmıştır.

Çalışmamızdaki Rusça ve Türkçe deyimler belli başlı sözlükler taranarak elde edilmiştir: DOBROVİN, M., *Rusça Deyimler*, (Çev. Ş. ORTAYLI, G. TANYERİ), Ses Reklam Ltd. Şti., Ankara 2005, ERMAKOVA, L., ÜÇGÜL, S., *Kratkiy Russko-Turetskiy Frazelogičeskiy Slovar*, Sahaf Kitabevi, İstanbul 1998, FEDOROVA, A.İ., *Frazelogičeskiy Slovar Russkogo Yazıka-Kontso XVIII-XX. Yy.*, <<Nauka>> Sibirskoye Otdeleniye, Novosibirsk 1991, *Frazelogičeskiy Slovar Russkogo Yazıka*, Vıssaya Şkola, Moskova 2003, MUSTAFAYEV, E. E. -E., ŞERBİNİN, V.G., *Russko-Turetskiy Slovar*, İstanbul, 1996, MUSTAFAYEV, E. E. -E., ŞERBİNİN, V.G., *Turetsko-Russkiy Slovar*, İstanbul, 1996, AKSOY, Ömer Asım, *Deyimler Sözlüğü*, İstanbul, 1988 ve <http://dic.academic.ru/>, <http://www.tdk.gov.tr/> (Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü), russkie-pogovorki.info, www.phrase-dictionary.info gibi internet siteleri taranmıştır.

Çalışmam boyunca benden destek ve yardımlarını hiçbir zaman esirgemeyen, her türlü değerli bilgilerini benimle paylaşan Danışmanım Doç.Dr.Bahar DEMİR'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Deyimlerle ilgili her konuda bana destek veren, Bölüm Başkanım Yrd. Doç. Dr. Şelale RAMAZANOVA'ya ve Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Rus Dili ve Edebiyatı Bölümü öğretim üyelerine teşekkürlerimi sunarım.

Erzurum – 2015

Aytül ERDOĞAN

GİRİŞ

Tezin Konusu

Çalışmamızın konusu Rusça sayıları içeren deyimlerin Türkçedeki karşılıkları ve genel olarak ifade biçimlerinin tespit edilerek anlambilim (semantik) açısından incelenmesidir.

Tezin Amacı

- 1) Rusça deyimleri Türkçedeki ifade biçimleriyle anlambilim (semantik) açısından karşılaştırmak.
- 2) Rusça ve Türkçedeki deyimlerin dillerarası uyumunu tespit etmek.
- 3) Rusça deyimlerin ifade biçimlerini ve eşdeğerliklerini Türk öğrencisi bakış açısıyla incelemek.
- 4) Deyimlerin birçoğunun birebir Türkçeye çevrilemediğini, yalnızca genel bir anlamla ifade edilebileceklerini ortaya koymak.

Tezin Yöntemi

Çalışmamız, “karşılaştırma (*сопоставление*), analiz (*анализ*), betimleme (*описание*) ve sınıflandırma (*классификация*)” yöntemleri kullanılarak hazırlanmıştır.

Kapsam

Bu çalışmada farklı deyim sözlükleri taranarak elde edilen 268 deyim ele alınmış ve incelenmiştir. Rusça deyimlerin kelime çevirisi yapılarak, her deyimın sözlük anlamı verilmiş ve eşdeğerliliğe göre bu deyimlerin analizi yapılmıştır.

Çalışmamızda deyimler aşağıdaki şekilde sınıflandırılmıştır:

- 1) Anlamı ve yazılışları aynı olanlar;
- 2) Anlamı aynı, yazılışları farklı olanlar;
- 3) Türkçede karşılığı olmayan, genel bir anlama sahip olanlar;
- 4) Anlamı ve yazılışı aynı, fakat Türkçenin deyim varlığında bulunmayan serbest kelime birleşimleri;

Bu çalışmada her dilin önemli bir kısmını oluşturan “*deyimler*” (ΦE) problematiği üzerinde durulmuştur. Çalışmamız aşağıdaki sorunsallardan ortaya çıkmıştır:

- 1) Rusça-Türkçe deyimleri karşılaştırma aşamasında ne gibi zorluklarla karşılaşılacağı;
- 2) Birebir çevirisi yapılamayan deyimlerin Türk öğrencisinin bakış açısında nasıl bir ifade bulacağı;
- 3) Bu alanda Türk öğrencilerin Rusça sayı içeren deyimleri daha iyi anlamalarına yardımcı olacak herhangi bir çalışmanın bulunmaması;

Varsayımlar

Rusça ve Türkçe sayı içeren deyimlerin karşılaştırması yapılırken, anadili Türkçe olup, Rusça öğrenen öğrencilerin Rusça deyimleri öğrenmede, anadili Rusça olan öğrencilere göre daha fazla zorluklarla karşılaştıkları, deyimlerin Rusçadan Türkçeye çevrilmesi aşamasında, kültürel ve dilsel farklılıklardan dolayı çeviri sorunlarının ortaya çıktığı ve incelenen deyimlerin öğrencilerin Rusça’yı daha iyi öğrenmelerine yardımcı olacağı varsayılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

RUSÇA VE TÜRKÇE'NİN DEYİM VARLIĞI

1.1. DEYİMLER

Deyimler toplumların yaşam biçimlerini, kültürlerini, yaşadıkları coğrafyayı, gelenek-göreneklerini, örf ve adetlerini, tarihini, dilini, mensubu oldukları dini en güzel şekilde yansıtan metaforik sözlerdir. *Atasözlerimiz ve deyimlerimiz hayata bakışımızın, değerlerimizin, geleneklerimizin, inançlarımızın söze dönüşmüş biçimleridir. Her atasözü her deyim aslında bir kültür değerimizdir. Binlerce yıllık tarihimiz içerisinde atalarımızın dilimizin söz varlığına kazandırdığı kültür değerlerimizdir.*¹ Deyimler de, atasözleri gibi atalarımızdan kalan en değerli armağanlardan biridir. Deyimler de başlangıçta bir kişinin yaratusıdır, anlamsal ya da dilsel özellikleri yüzünden beğenildiği, kullanıldığı ortam ve bağlamlarda sözü çarpıcı olarak belirttiği için halkça benimsenmiş, tutulmuş; konuşma ve yazıda yinelene yinelene günümüze değin gelebilmiştir.² Dillerin önemli zenginlik unsurlarından olan deyimler, ait oldukları toplumun dilsel ve kültürel özelliklerini içeren, çeşitli söz sanatlarıyla anlatıma güç katan en önemli söz kalıplarındandır.³

Türkçede, deyimler için çok sayıda terim kullanılmıştır. Deyim karşılığında; önceleri *darbimesel, ta'bir, istilah* sözcükleri kullanılmıştır. Ancak, *darbimesel* daha çok atasözlerini karşılayan bir terimdir. Tanzimat'tan sonra avama ait hikmetli sözlerin toplanması sürecinde *ta'bir* sözcüğü kullanılmıştır. Cumhuriyetten sonra uzun bir süre *ta'bir* sözcüğü kullanılmış ve Türk Dili Araştırma Kurumu tarafından 1935 yılında İstanbul'da bastırılarak dağıtılan *Osmanlıcadan Türkçeye Cep Kılavuzu*'nda *tabir = terme, expression* karşılığı olarak "*deyim*" sözcüğü önerilmiş ve bu zamanla tutmuştur.⁴ Batı dillerinde ise: İngilizcede "*idiom, expression, locution*", Fransızcada "*locution*", Almandada "*Ausdruck, Redensart*" kelimeleri kullanılmaktadır. Rusçada

¹ Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü, <http://www.tdk.gov.tr/> (15.08.2015)

² Y. Çotuksöken, *Deyimlerimiz*, Özgül Yayınları, İstanbul 1994, 5.

³ N. Ceviz, S. Soyer, "Türkçe ve Arapçadaki İçinde Sayı Geçen Bazı Deyim ve Söz Öbeklerinin Karşılaştırılması", *Ekev Akademi Dergisi*, Yıl: 19 Sayı: 62, Bahar 2015, 488.

⁴ A. T. Sinan, "Deyim Kavramı Üzerine Notlar-I", *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(2), Elazığ 2008, 92.

ise “frazelogizm, frazeologiya” kelimesi Yunancada iki kelimededen oluşur. (фразис=phrase =выражение=ifade, логос=logos=учение=bilim)⁵

Yukarıdaki ifadeler incelendiğinde, farklı dillerde deyim ifade etmek için birden fazla kelime kullanıldığı görülmektedir.

1.2. DEYİMLE İLGİLİ TANIMLAR

Deyimlerle ilgili çok fazla tanımla karşılaşmak mümkün. Çalışmamızın bu bölümünde deyimle ilgili yapılmış olan tanımlara yer verilmektedir.

TDK, deyimi “genellikle gerçek anlamından az çok ayrı, kendine özgü bir anlam taşıyan kalıplaşmış söz öbeği, tabir” olarak tanımlamıştır.⁶

Yusuf Çotuksöken, deyimi: “en az iki sözcükten kurulan, sözcükleri anlam değişmesine uğrayıp, yeni bir anlam kazanarak kalıplaşmış söz öbekleri” olarak tanımlamıştır.⁷

Metin Yurtbaşı ise, “bir dilde söze çekicilik katmak amacıyla oluşturulan kelimelerinden birinin gerçek anlamının dışında kullanıldığı söz öbeği biçiminde yapılar” olarak tanımlamıştır.⁸

Ali Püsküllüoğlu’na göre, “deyimler özgün anlatım özelliği bulunan, kavramları özgün bir biçimde anlatmada kullanılan, kalıplaşmış söz değerleridir. Dilde, anlatıma kıvraklık katan önemli bir öğedirler.”⁹

Ömer Asım AKSOY’a göre deyim “bir kavramı, bir durumu, ya çekici bir anlatımla ya da özel bir yapı içinde belirten ve çoğunun gerçek anlamlarından ayrı bir anlamı bulunan kalıplaşmış sözcük topluluğu ya da tümce” dir.¹⁰

V.Doğan GÜNAY, deyimi “kendi anlamı dışında başka bir anlamda kullanılan kalıplaşmış sözler” olarak tanımlamıştır.¹¹

⁵ S. Tekeli, *İnançlarla İlgili Rusça Deyimlerin İncelenmesi ve Türkiye Türkçesindeki Karşılıkları*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Erciyes Üniversitesi, Kayseri 2013, 88.

⁶ TDK, *Türkçe Sözlük*, (11. Baskı), Türk Dil Kurumu Yayınları, Ankara 2011, 651.

⁷ Y. Çotuksöken, *Türkçe Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü*, Toroslu Kitaplığı, İstanbul 2004, 83.

⁸ M. Yurtbaşı, *Sınıflandırılmış Deyimler Sözlüğü*, Excellence Publishing, İstanbul 2013.

⁹ A. Püsküllüoğlu, *Türkçe Deyimler Sözlüğü*, (3. Baskı), Arkadaş Yayınevi, Ankara 2006.

¹⁰ Ö. A. Aksoy, *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü, Atasözleri Sözlüğü I*, İnkılap Kitabevi, İstanbul 1988, 52.

¹¹ V. D. Günay, *Sözcükbilime Giriş*, Multilingual, İstanbul 2007, 244.

Danimarkalı dilbilimci Otto Espersen deyimleri “özgür ve kavranması güç” olarak tanımlamıştır.¹²

F.P.Filin deyimleri “konuşma sırasında oluşmayan, anlamsal olarak serbest olmayan sözcük birleşimlerinin genel adı” olarak ifade etmektedir.¹³

V.V. Vinogradov, deyimleri "iç içe geçmiş ve kendi içinde anlam kazanmış dil birimleri olarak kabul eder. Deyimsel kaynaşmalarda leksik yaklaşımlarla istenen amaca ulaşamaz."¹⁴

V.N. Teliya, "deyimsel terkipler içinde toplumla ait dil, düşünce, inanç, örf adet, gibi kültürel özelliklerin saklı olduğunu belirterek, deyimleri toplumların kültürleri hakkında bilgi veren semboller olarak değerlendirir."¹⁵

İ.S. Trusova' ya göre, "deyimler bir toplumun oluşumu esnasında yaşadıkları tarihi olayları, etimolojik şekillenmeyi bünyesinde barındıran, dil içinde anlatıma renk katan üslupsal ifadelerdir. Anlamsal bütünlüğe, yapısal istikrara sahip, mecazi anlam içeren, duyguların görselleştiği sözcük öbekleridir."¹⁶

N.D. Fomina ve **M.A. Babkina** deyimbilimi, deyimleri, yani hazır türdeki sözcükleri olduğu gibi, konuşmada yeniden üretilen, anlam bakımından bütünlüğü olan, sabit kelime birleşimlerini inceleyen, dil bilim dalı¹⁷ olarak tanımlamıştır.

A.İ. Molotkov deyimbilimi, deyimleri terkibine göre dilin ifade birimlerini, dildeki bu tür birimlerin toplamını inceleyen bilimsel bir dalı¹⁸ olarak tanımlamıştır.

F.K. Gujva deyimbilimi, deyimleri inceleyen dille ilgili bilim dalı veya dilde var olan bütün deyimsele ifadelerin toplamı¹⁹ olarak tanımlamıştır.

F.K. Gujva deyimini ise "iki ya da daha fazla ayrı ayrı biçim kazanmış, anlam bütünlüğüyle, metinde yeniden üretilebilirliğiyle ve sözdizimi yapısı ve leksik bileşenin

¹² S. Stomatov, *Rus Dilinde Deyimlerin Tarihsel (Etimolojik) Açından İncelenmesi*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ankara 2007, 3.

¹³ Stomatov, 16.

¹⁴ C. Tuğ, *Rusçadaki Eşanlı Deyimlerin Kültürdilbilimsel Açından İncelenmesi*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tez Projesi), Ankara 2011, 9.

¹⁵ Tuğ, 9.

¹⁶ Tuğ, 10.

¹⁷ N. D. Fomina, M. A. Babkina, *Frazeologiya Sovremennovo Russkovo Yazık*, Moskva 1985, 3.

¹⁸ A. İ. Molotkov, *Osnovi Frazeologii Russkovo Yazık*, Nauka, Leningrad 1977, 7.

¹⁹ F. K. Gujva, *Sovremennyy Russkiy Literaturnyy Yazık*, 1. izd. Vişa Şkola, Kiev 1973, 90.

değişmezliğiyle karakterize olmuş, parçalardan oluşan özel dil birimi" olarak tanımlamıştır.²⁰

N.YU. Şvedova ise deyim, içeriğin yapmacıklığını ve yalınlığını gizleyen, süslü, tımturaklı sözler²¹ olarak tanımlamıştır.

V.A. Maslova, deyim, “*tarihi ve ulusal değerlerin, miflerin yer aldığı, tarih, kültür, halkın psikolojisi, halk yaratıcılığı gibi bilgileri içinde barındıran deyimleri, canlı tarihsel bellekler olarak adlandırır. Maslova'ya göre deyimler eski kültürlere ait gelenek ve göreneklere öğreten öğretmen gibidir.*”²²

Şanskiy, deyim: “iki ve daha fazla tam anlamlı sözcükten oluşan, kullanıma hazır ve anlamı itibariyle bütünsel, içeriği ile yapısı açısından ise kalıcı olan dilsel bir birim” olarak tanımlamıştır.²³

“*«Фразеология современного русского языка» (Frazeologiya sovremennovo russkovo yazıka) - Çağdaş Rus Dilinin Deyimleri isimli çalışmada ise Şanskiy aşağıdaki tanımlı yapmaktadır : “Deyim, sözcüksel özelliğe sahip iki veya daha fazla vurgulu öğeden oluşan, anlamı, içeriği ve yapısı itibariyle belirlenmiş (yani sabit) ve hazır bir şekilde hayata geçirilen dilsel bir birimdir.”*”²⁴

Aleksandr Kalyuta, "Dil Bilimi Terimleri Sözlüğü"nde deyim, cümlelerin ve sözcüklerin serbest olmayan birleşimlerinin semantik adı²⁵ olarak tanımlam

Wikipedia'da ise deyim şu şekilde tanımlanmıştır.

“*Deyim, dil biliminde, kavramları, durumları hoşça giden bir anlatımla ya da özel bir yapı ya da söz dizimi içinde belirten ve çoğunlukla gerçek anlamlarından ayrı anlamlara gelen sözcüklerden oluşan kalıplaşmış sözcük topluluğu ya da cümledir. İki veya daha çok sözcükten kurulu bir çeşit dil ifadesi olan deyimler, duygu ve düşünceleri dikkati çekecek biçimde anlatan ad, önad, belirteç, yalın ve birleşik eylem görünüşlü dilsel yapılardır. Ya tam bir tümcedirler ya da bir söz öbeğidirler. Deyim sözcüğü Türkiye Türkçesinde ortaya çıkmıştır. Bu sözcükten önce onun yerine Arapça kökenli*

²⁰ Gujva, 90.

²¹ N. YU. i kol. Şvedova, *Tolkoviy Slovar Russkovo Yazıka s Vkluçeniyem Svedeniy o Prohojdenii Slov. 1. izd.*, RAN, Moskva 2007, 1057.

²² Tuğ, 10 .

²³ Stomatov, 17.

²⁴ Stomatov, 17.

²⁵ A. Kalyuta, *Dil Bilimi Terimleri Sözlüğü*, Multilingual Yabancı Dil Yayınları, İstanbul 2004, 111.

"tabir" sözcüğü kullanılmaktaydı. Öz Türkçe kökten gelen deyim sözcüğü, demek eyleminin de- kökünden, eylemden ad türeten -im yapım eki kullanılarak; y kaynaştırma harfi yardımıyla türetilmesiyle oluşmuştur. Terim anlamı dışındaki en yalın haliyle deyim "denen şey", "denmiş şey" anlamlarındadır."²⁶

Yukarıda verilen tanımlara baktığımızda, bütün tanımların ortak noktada bulunduğunu görmekteyiz. İçinde yaşadığımız toplumun kültürüyle, gelenek görenekleriyle yakından ilişkili olan, kurduğumuz cümlelere ayrı bir çekicilik katan deyimler, kendimizi ifade etmenin en güzel yoludur. Deyimlerin yansıttıkları özellikler göz önünde bulundurulduğunda, evrensel oldukları bir gerçektir.

1.3. RUSÇA DEYİMLERİN TARİHSEL GELİŞİMİ

Rus dilini inceleyen bilimadamları 20. yy'ın ortasında dilin kelimelerin büyük çoğunluğunun yanında, on binlerce sabit kelime birleşimlerini de teşkil ettiğini görmüşlerdir. Sözcükler gibi kelime birleşimleri de özellikle canlı ve renkli bir dil kurmamızda bize yardımcı olmaktadır. Bilimadamları bu kelime birleşimlerinin çok sayıda olduğunu fark ettiklerinde, onları incelemek için özel ve sistematik bir yaklaşımın gerekli olduğu fikrini öngördüler. Ve dille ilgili bilimin yeni bir dalı olan deyim bu şekilde ortaya çıkmış oldu.

Dilbilim disiplini olarak deyim tarihi M.V. Lomonosov'un çalışmalarında doğmuştur. Lomonosov deyimlerin sözcüğe yakınlığını hissetmiştir. Onun bazı atasözlerini bir araya getirdiği bilinmektedir, onların bir kısmını "Rus gramerinde" illüstrasyonlar olarak kullanmıştır, bunun yanında deyimlerin sözlüklerde yer alması gerektiğini savunmuştur.²⁷

Kelime birleşimlerinde ayrıca bilindik, alışılmış ifadelerde ilkel, canlı ve renkli düşünmenin nasıl yansıdığını araştıran F.Buslev, bu tür alışılmış ifadelerin ataların gelecek nesillere rehberlik etmesi için bıraktığı kısa vecizelerde bahsedilen hem ahlak kurallarını hem de akliselimliği içerdiğini fark etmiştir. Anlamı içine alabilme kabiliyeti o kadar başarılıdır ki, sözdizimini oluşturan bu tür biçimler ifadeyi bozmamaktadırlar.²⁸

²⁶ <https://tr.wikipedia.org/wiki/Deyim>, (13.08.2015)

²⁷ V.N. Teliya, *Şto Takoye Frazeologiya*, Nauka, Moskva 1966, 11.

²⁸ Teliya, 11.

Deyimlerin sembolik özelliğiyle ilgili sorun ilk olarak A.A.Potebniya tarafından ortaya atılmıştır ve psikolojik açıdan bu sorun çözülmüştür. A.A.Potebniya mevcut ifadelerin tekrarlanabilirliğini onların iç formunda görmüştür ve bu form "değişen öznelerin aracılığıyla daimi yüklem" olan, büyük bir canlılığa sahiptir. Bu düşünce yoğunluğunu oluşturmaktadır ve bize çeşitli düşüncelerin yerini tutma imkânı veren şiirsel tarzı kendi içinde muhafaza etmektedir. A.A.Potebniya'nın konuyu sıkıştırma (сжатие) süreçleri üzerine ilginç bir gözlemi vardır. Potebniya как собака на сене (kak sobaka na sene) - ne kendisine ne de başkasına faydası olmayan insan, из-за угла пробит, мешком пробит (iz-za ugla probit, meşkom pribit) - tuhaf, aptal insanlarla ilgili deyimlerin ve на руку (na ruku) - birinin isteklerine memnuniyetle karşılık vermek, в тупик (v tupik) - içinden çıkılması güç durum, по нутру (po nutru) - beğenmek, hoşuna gitmek gibi ifadelerin atasözü (поговорка) olduğunu varsaymıştır. A.A.Potebniya'nın deyimlerin tarihsel özelliğini, dilin göstergeleri olarak onların oluşumunu kurala uygun olarak yaptığı bu katkıyı abartmak güçtür.²⁹

F.F.Fortunov ve onun okulu, ifadelerin parçalarının semantik (anlamsal) ve gramatik göstergeleri bakımından, sabit ifadeleri inceleme sorununu ortaya koymuştur. F.F.Fortunov Москва - река (Moskva - reka) Moskova nehirdir biçimindeki deyimleri ise bitişik sözcükler (слитные слова) olarak adlandırmıştır. Железная дорога (jeleznaya doroga) - demiryolu biçimindeki deyimleri ise bitişik sözler (слитные предложения) olarak adlandırmıştır. Fortunov'un okulu göstergelerin anlamı bakımından deyimleri sözcükler olarak, biçimsel açıdan ise sözcük öbekleri olarak adlandırmıştır.³⁰

A.A.Şahmatov, Fortunov'un okulunun biçimselliğini aşarak serbest olmayan sözcük öbeklerinin ayrılmasının sözdizimsel yönüne devam etmiştir. A.A.Şahmatov Rus dilinin sözdizimsel normları açısından ayrıştırmadan sözcük öbeklerini ayırmıştır:

1) gramatik olarak ayrıştırılmayan, fakat leksik olarak serbest olanlar;

Örneğin;

Протопить комната (protopit komnata) - odayı iyice ısıtmak

Испортить шуба (isportit şuba) - kürkü bozmak

2) gramatik olarak ayrıştırılmayan, fakat leksik olarak sınırlı olanlar;

²⁹ Teliya, 12.

³⁰ F. F. Fortunov, *Sravnitelnoye Yazıkoznaniye*, İzbranniye Trudı, Moskva 1956, 173-174.

Örneğin;

Два килограмма (dva kilogramma) - iki kilogram

Три воробья (tri vorobyu) - üç serçe

3) gramatik olarak ayrıştırılmayan, leksik olarak serbest olmayanlar;

Örneğin;

Рука с рукой (ruka s rukoy) - elele

Спаси бог (spasi bog) - Tanrı korusun

4) gramatik ve leksik olarak ayrıştırılmayanlar;

Örneğin;

Спустя рукава (spustya rukava) - baştan savma

От ничего делать (ot niçevo delat) - yapacak bir şey yok

5) gramatik olarak ayrıştırılan, fakat leksik olarak serbest olmayanlar;

Örneğin;

Красная Армия (krasnaya armiya) - Kızıl Ordu

Игральные карты (igralnyye kartı) - iskambil kâğıtları³¹

Sözcükbilimin (лексикология) bağımsız bir dalı olarak deyimbilim ilk olarak Ş.Balli tarafından ayrılmıştır. Ş.Balli deyimleri ayırma fikrine dilde var olan sözcük öbeklerinin iki türünden yola çıkmıştır:

1) Öğeleri oluşturulduktan hemen sonra parçalanmış olanlar;

2) Herhangi bir sebeple bağımsızlığını tamamen kaybedenler ve bu birleştirmede yalnızca anlama sahip olanlar;

Ş.Balli bu iki tür arasında kesin bir sınıflandırma yapılmadan, türlerin geçiş durumunu göstermenin mümkün olduğunu söylemektedir. Balli'nin bu fikri deyimlerin senkronize bir planda incelenmesi açısından önemli bir anlam ifade etmektedir. Türlerin sınıflandırılmasının olmamasına ve parçalara ayrılmasına rağmen, Ş.Balli'nin teorisi deyimbilimin gelişmesinde önemli bir adım olmuştur.³²

³¹ Teliya, 13-14.

³² Ş. Balli, *Frantsuzskaya Stilistika*, Moskva 1961, 89.

S.İ.Abakumov'un ilgisi daha çok etimolojik oluşumda sözcüklerin birleşim özellikleriyle "sabit birleşimlerin" yapısal-etimolojik sınıflandırmasını yapmaya yönelikti. Abakumov'a göre deyimbilim: "düşünceleri ifade etmenin hazır yöntemleriyle ilgili bir bilimdir."³³

V.V.Vinogradov merkezinde belli sözdizimsel ve üslupsal açıdan düzenlenilen sözcüğün bulunduğu deyimbilim teorisinin temellerini atmıştır. V.V.Vinogradov Fransız dilbilimci Ş.Balli'nin sınıflandırmasını geliştirmiştir. V.V.Vinogradov'un sınıflandırmasına göre deyimler aşağıdaki şekilde gruplandırılabilir:

- 1) Deyim kaynaşmaları (Фразеологические сращения)
- 2) Deyim birlikleri (Фразеологические единства)
- 3) Deyim birleşimleri (Фразеологические сочетания)

Deyim birlikleri (Фразеологические единства) terimi konuşma sırasında üretilmeyen birleşimleri ifade etmelidir. Sabitlik kavramı V.V.Vinogradov tarafından belirlenmemiştir.³⁴

1.4. DEYİMBİLİM KAVRAMI

Deyimlerin kategorisel olarak sınıflandırılması, deyimlerin varlığıyla ilgili sorunlar, deyimlerin konuşma dilindeki fonksiyonu ve kurala uygun olarak oluşum süreçleri deyimbilimin konularına girmektedir. Günümüze kadar deyimbilim hakkında çok sayıda ayrıntılı incelemeler yapılmasına rağmen, deyimlerin ne olduğuna, Rus dilini deyimlerinin kapsamına dair farklı bakış açıları ortaya çıkmaktadır. Bilim adamları tarafından önerilen Rus dilindeki deyimlerin listeleri birbirinden o kadar farklıdır ki, birbirlerine oldukça zıt, her biri yeni bir araştırma konusu oluşturacak kadar farklı görüşlerdir. Ayrıca deyimle ilgili kavramları belirtmek için kullanılan bilimsel terminolojide de düzensizlik söz konusudur. Bunun nedeni "deyimbilim" teriminin içeriğinin ve amacının anlaşılmasındaki belirsizlikle ve Rus dilindeki deyimlerin semantik bütünlük açısından sınıflandırılmalarının yeterince somut olmamasıyla ilişkilendirilebilir. Dilbilimciler arasındaki en yaygın sınıflandırma V.V.Vinogradov'a aittir. Rus deyimsel sistemindeki birçok konu V.V.Vinogradov'dan sonra incelenmeye

³³ S.İ. Abakumov, *Sovremenniy Russkiy Yazık*, Moskva 1942, 42-43.

³⁴ Teliya, 20-27.

başlamıştır. Deyimbilimle ilgili görüşlerin geniş yelpazesine şu hususları da eklemek gerekmektedir. Çağdaş dilbilimde iki araştırma yönü ortaya çıkmaktadır. Birincisi, deyimün sözcük öbeklerinin doğası gereği sözcüklerden oluşan dilin bir birimi olmasıdır. Bunun yanında bazı bilimadamları aralarındaki niteliksel farklılıklara bakılmaksızın, dilde mümkün olan tüm somut sözcük öbeklerinin hepsinin deyimbilimin konusu olduğu düşüncesini öne sürmektedirler. Örneğin; Kopilenko, deyimbilim dilde var olan, "serbest" sözcük öbekleri olarak adlandırılanlar da dahil olmak üzere, bütün kelime birleşimlerini kapsadığını³⁵ belirtmektedir. Diğer bir taraftan bu yönün sınırları içerisinde konuşma dilindeki deyimlerden kendine has olan özellikleriyle diğerlerinden ayrılan bazı kategorilerin ve sözcük öbeği gruplarının deyimbilimin konusuna girdiği kabul edilmektedir. Buna bağlı olarak bu tür sözcük öbeklerini belirlemede hangi özelliklerin hesaba katılacağı ve sözcük öbeklerinin nasıl gruplandırılacağı belirlenmektedir. Sadece bu "farklı" sözcük öbekleri deyimlerle ifade edilebilirler. Kavramlara ve sınırlılıklara bakılmaksızın deyimbilim aşağıdaki gibi tanımlanabilir:

a) Yeniden algılanmış sözcük öbekleri ve içeriği, yeniden algılanmamış sözcük öbeklerini içine alan sözcüğün "geniş" anlamındaki deyimleri kapsayan bir bilimdir. Deyimbilimin içeriğini ve kapsamını V.L.Arhangelskiy'nin, O.S.Ahmanova'nın ve N.M.Şanskiy'nin bakış açıları örnek teşkil edebilir.

b)Yalnızca yeniden algılanmış sözcük öbeklerini kendi içeriğine dahil eden, sözcüğün "dar" anlamındaki Rus dilinin deyimlerini kapsayan bir bilimdir. Rus dilinin deyimlerinin içeriğine ve kapsamına V.P.Jukov'un çalışmalarıyla ulaşılabilir.

Her iki durumda da deyimlerin sözcüksel özelliğinin ve sözcük öğelerinin birimsel özelliği bu bilimadamları tarafından tartışılmamaktadır. Deyimler sözcük öbeklerinin ve sözcüklerin ayrı ayrı birleştirilerek yeni bir anlam veren başka bir söz elde etme kapsamında incelenmesi önerilmekte, sözcük öbeğinin yapısına göre onlarla ilişkilendirilmesi ve sözcük öbeklerinin eşsesliliği vurgulanmaktadır.

Rus deyimbiliminin ikinci yönü deyimün sözcük öbeği olmadığına (ne yapısı ne de içeriği bakımından), sözcüklerden oluşan dilin bir birimi olmasına dayanmaktadır. Sözcük öbeklerinin sadece genetik özünün olduğu ifadeler deyimün konusudur. Onlar

³⁵ M.N. Kopilenko, Z.D. Popova, *Oçerki po Obşey Frazzeologii*, İzd-voVGU, Voronej 1972, 83.

çağdaş dil sisteminin dışında, sadece tarihsel planda etimolojik olarak ayrıştırılırlar. Bu deyimler omonimlerle (eşsesliler) değil, sözcük öbekleriyle karşılaştırılmaktadır, çünkü niteliksel olarak onlardan farklıdırlar. Deyimin incelenmesinde temel olan deyimın ana çizgilerinin, parçalarının anlamsal ve biçimsel özelliği, parçalar arasındaki ilişki değil, konuşma dilinde faydalanılan özelliklere, içeriğe, belli bir yapıya sahip olan deyimın kendisi temel olmaktadır. Deyimbilimin yapısı kategorik olarak tek tip birimlerden oluşmaktadır. Her deyimın tarihi ve etimolojisi sözcük öbeklerinin bazı evrensel şekillerine, parçaların anlamsal bütünlük derecesine ve sözcük öbeklerinin içerisindeki sözcüklerin anlam bütünlüğü olmamasına doğrudan bağlı olmadan incelenmektedir.³⁶ Bu yönün temel özellikleri A.İ.Molotkov tarafından "Фразеологический словарь русского языка" (Frazeologiçeskiy slovar russkovo yazıka) "Rus Dili Deyimler Sözlüğü" adlı sözlüğün giriş makalesinde, "Основы фразеологии русского языка" (Osnovy frazeologii russkovo yazıka) "Rus Dilinin Deyim Esasları" kitabında ve diğer çalışmalarında incelenmektedir.

N.M.Şanskiy'nin "Фразеология современного русского языка" (Frazeologiya sovremennovo russkovo yazıka) "Çağdaş Rus Dilinin Deyimleri" adlı kitabındaki bahsedilen tutum bize daha yakındır. Bu bakış açısı birçok bilimadamı tarafından, özellikle "Русский язык" (Russkiy yazık) "Rus Dili" ansiklopedisi yazarları tarafından benimsenmektedir. Bahsettiğimiz kaynakta deyimın aşağıdaki tanımı yapılmaktadır:

"Deyim, konuşma sırasında oluşmayan (sözcük öbeğinin ya da cümlenin sözdizimi yapısının biçimine göre onlarla benzer olarak), leksik-gramatik bileşimin ve anlamsal içeriğin saptanan sabit ilişkisinde, konuşma dilinde yeniden oluşturulan, serbest olmayan sözcük öbeklerinin semantik açıdan genel adıdır. Sözcük bileşenlerindeki anlamsal değişim, onların sabitliği ve yeniden oluşabilirliği, deyimın evrensel ve ayırt edici özelliklerine bağlıdır."³⁷ Deyimin birkaç tane önemli özelliği vardır: sabitlik, yeniden oluşabilirlik, anlam bütünlüğü, bileşenin parçalanması. Anlamanın sabitliği ve yeniden oluşabilirliği birbiriyle ilişkilidir, fakat aynı değildir. Sabitliđe sahip olan bütün dil birimleri yeniden oluşturulabilirler, fakat yeniden oluşabilir ifadeler sabitliği sağlamamaktadır.

³⁶ A.İ. Molotkov, *Frazeologiçeskiy Slovar Russkovo Yazıka*, Pod. red., Russkiy Yazık, 1986, 19.

³⁷ Russkiy Yazık, *Entsiklopediya*, - Gl. red. F.P.Filin. - M., Sovetskaya Entsiklopediya, 1979, 132.

Yeniden oluşabilirlik - farklı karmaşıklık derecesindeki dil birimlerinin düzenli tekraredilebilirliğidir. Atasözleri ve özdeyişler yeniden oluşturulabilirler:

Örneğin;

Слово не воробей, вылетит-не поймашь (Slovo ne vorobey, viletit ne poymayeş) - söz ağızdan bir kere çıkar.

Скучен день до вечера, коли делать нечего (Skuçen den do veçera, koli delat neçevo) - yaracak işin yoksa gün geçmek bilmez.

Счастливые часов не наблюдают (Şçastlivıye çasov ne nabludayut) - âşıklar saati bilmez.

Bileşik terimler ve tanımlar: белый медведь (belıy medved) – kutup ayısı; серная кислота (sernaya kislota) – sülfirik asit; ядерный реактор (yadernıy reaktor) – nükleer reaktörü.

Deyimler: брать на буксир (brat na buksir) – yedeğe almak; собаку съел (sobaku syel) – işin kurdu olmak v.b.

Sabitlik – ögelerin semantik bitişikliğinin ve ayrılmazlığının derecesi, ölçüsüdür. Sabitlik mecaziliğin ortaya çıkmasına yardımcı olmaktadır.

Örneğin;

У черта на куличках (u çerta na kuliçkah) – çok uzak, dünyanın öbür ucu.

Плюнуть негде (plunut negde) – o kadar kalabalık ki hiçbir şekilde boş yer yok, iğne atsan yere düşmez.

Bütünsel anlam – deyimi oluşturan parçalardan çıkarılması mümkün olmayan ya da zor olan deyimın genel anlamıdır. Deyimin anlam bütünlüğüne ögelerin tam ya da kısmi olarak yeniden düşünülüp değerlendirilmesiyle ulaşılmaktadır, kural olarak bu genel anlam serbest kullanımdaki ilgili sözcüklerin anlamlarında farklılık göstermektedir.

Deyimin birden fazla sözcükten oluşması onun önemli bir göstergesidir.

Örneğin;

Втирать очки (vtirat oçki) – göz boyamak ve читать газету (çitat gazetu) – gazeteyi okumak serbest sözcük birleşimi “-i halinde fiil+isim” şekline göre yapılmıştır, deyimler ayrı ayrı biçimlendirilen birimlerdir ve dış göstergelerine göre ayrılmamaktadır.

Deyim yapısıyla, dildeki tek bir sözcükle uyum sağlamaktadır.

Üslupsal açıdan deyimler sözcüklerden nadiren farklılık göstermektedirler. Deyimlerle ilgili üslup açısından sözcüklerin temel kısmı tarafsızdır. Aynı şey değerlendirme farkına sahip olan ve konuşan kişinin söylenene ilişkin tutumunu ortaya koyan deyimler için söz konusu değildir. Yalnız deyimlerden oluşan bir metin olamaz.

Rus dilinin deyimleri üç temel üslupsal özelliğe ayrılabilir. Deyimlerin büyük bir kısmı konuşma diline aittir. Bu tür deyimlerin kullanım alanı diyalog şeklindeki konuşmanın sözlü biçimidir, sosyal etkileşimdir.

Örneğin;

Задирать нос (zadirat nos) – burnu havada olmak.

Заткнуть за пояс (zatknut za poyas) – geride bırakmak, üstün gelmek.

Basit ifade özelliği olan deyimler en çok konuşma dilinde kullanılmaktadır ve basitleştirilmiş üslupsal ayrımlara sahiptirler.

Örneğin;

Лезть в бутылку (lezt v butilku) – çıkmaz sokağa girmek.

Лыка не вяжет (lıka ne vyajet) – sarhoşluktan dili dolanmak.

Не лаптем щи хлебаю (ne laptem ŧi hlebayu) – hafife alınacak biri değilim anlamındadır.

Aynı sözsel içeriğe sahip serbest kelime birleşimlerinin mecazi olarak yeniden algılanması sonucunda ortaya çıkan basit konuşma ifadeli deyimleri diğerlerinden ayıran özelliklerden biridir.

Örneğin;

Закидывать у дочку (zakidıvat u doçku) – ağzını aramak.

Заткнуть за пояс (кого) (zatknut za pojas) – geride bırakmak, üstün gelmek.

Edebi deyimler her zaman üslupsal süslemelere sahip değildirler ve kimi zaman konuşma ve yazılı dilde farklı şekillerde aktif olarak kullanılmaktadırlar. Bu deyim birimlerinin nispeten küçük bir kategorisidir. Üslup bakımından tarafsız deyimler açık olmayan içeriğin sözcüklerle bağlaşıklık kısımlarını içermektedir. Bu yüzden haklı olarak gerekli ifadeler aynı değerdeki içeriğin serbest kelime birleşimiyle karşılaştırılmaz, bundan dolayı genel mecazi anlamdan yoksun bırakılır.

Kitap deyimleri bilhassa yazılı dile özgü deyimlerdir ve ona genelde coşkunun ve ciddiyetin ayrımını vermektedir. Kitap deyimleri her zaman ekspresif bir coşkuya ve abartıya sahip değildirler. Üslup bakımından tarafsız da olabilirler. Bu tür edebi-kitap deyimleri yabancı kökenlidir.

Örneğin;

Зондировать почву (zondirovat poçvu) – zemin yoklamak.

Авгиевы конюшни (avgiyevi konuşni) – Çift çarşısı.

Gazetecilik deyimleri toplumsal politik edebiyatta kullanılmaktadır. Bu deyimlerin amacı bilgi vermek, okuyucuları ya da dinleyicileri etkilemektir. Bundan dolayı gazetecilik deyimleri bilimsel tarza olduğu kadar, edebi tarza da yakındır. Bu deyimlerde özel teknikten, coşkulu ve şiirsele kadar çok çeşitli sözlere rastlanmaktadır.

Bilimsel deyimler bilimsel çalışmaların tüm alanlarında kullanılmaktadır. Bu deyimlerin temel görevi bilimin herhangi bir dalından elde edilen bilgileri ve sonuçları bildirmektir. Deyimlerin bilimsel tarzı için karakteristik olan, bilim alanına ve soyut dile ait çok miktarda terimin kullanılıyor olmasıdır. Somut sözcükler bile genelde soyut anlamda kullanılmaktadır.

Resmi iş tarzındaki deyimler bürokratik, hukuksal ve diplomatik belgelerde kullanılmaktadır. Çalışma dilinde bunlara ilişkin yüksek seviyede standart uygulanmaktadır. Deyimler ikili yoruma olanak vermeden, doğrudan ve somut anlamlarla kullanılmaktadır.

Sözcükler gibi deyimler de kullanım güncelliği açısından, eskimekte ve eskimiş olan deyimler şeklinde kullanılabilir. Kullanım dereceleri deyimün üslupsal süslemelerine bağlıdır: üslup bakımından tarafsız ve konuşma diline özgü olan deyimler

genelde aktif bir şekilde kullanılmaktadırlar; bunun tam tersi olarak edebi deyimler günlük konuşmada kullanılmamaktadırlar. Eskimiş ifadeler iç formunu kaybeder ve genelde arkaik ögeler içermektedir.

İKİNCİ BÖLÜM

RUSÇA SAYILARI İÇEREN DEYİMLERİN ANLAM BİLİM (SEMANTİK) AÇISINDAN İNCELENMESİ

2.1. ПОЛОВИНА

Bu grupta "половинку, полтора" sayılarının bulunduğu 2 Rusça deyim bulunmaktadır. "Половина" kelimesinin olduğu 1 Rusça deyim karşımıza çıkmaktadır. Deyimde karşımıza çıkan "половина" kelimesi isim olarak kullanılmaktadır.

Моя (твоя, ваша и т.п) дражайшая (лучшая) половина

Устар., Часто Шутл. или Ирон. О супруге (часто о жене).

Eşlerle ilgili (çoğu zaman kadınla ilgili).

Türkçe anlamı = Benim hanımefendim.

Türkçe karşılığı = Benim yarım, diğer parçam.

Ни два ни полтора

Неодобр. О ком-л. или о чём-л. невыразительном, неопределённом, вялом.

О том, что невозможно отнести к какой-л. определённой категории.

Pek bir şey ifade etmeyen, belirsiz, uyuşuk biri ya da bir şeyle ilgili.

Belli bir kategoriye ait olması mümkün olmayan şeylerle ilgili.

Türkçe anlamı = Ne iki ne de bir buçuk.

Türkçe karşılığı = Ne iyi ne de kötü; ne o ne de öbürü.

Серединка на половинку

Разг. 1)Ни то, ни другое; нечто промежуточное, среднее.

2)Посредственный; ни хороший, ни плохой.

1)Ne o, ne öbürü; arada bulunan bir şey, ortada.

2)Orta derecede; ne iyi ne de kötü.

Türkçe anlamı = İkisinin ortası.

Türkçe karşılığı = Ne o ne de öbürü; ne iyi ne de kötü.

Benzerlik Türü	Türkçe Deyimlerin Sayısı
1-Anlamı ve yazılışları aynı olan deyimler	-
2-Anlamı aynı, yazılışları farklı olan deyimler	-
3-Türkçede karşılığı olmayan, genel bir anlama sahip olan deyimler	3
4-Anlamı ve yazılışı aynı, fakat Türkçenin deyim varlığında bulunmayan serbest kelime birleşimleri	-

2.2. НОЛЬ

Rusça "ноль" (sıfır) kelimesinin birçok anlamı bulunmaktadır: "1) *mat. Kendi başına değeri olmayan, ondalık sayı sisteminde sağına geldiği rakamı on kere büyüten işaret (0).* 2) *mec. Hiçbir değeri olmayan şey.* 3) *sf. mec. Olmayan, bulunmayan: Sıfır makyaj.* 4) *sf. mec. Kötü, başarısız, verimsiz: Sorma, su içsem kilo alıyorum, bütün rejimleri denedim, netice sıfır.* -A. İlhan. 5) *sf. mec. Yeni, kullanılmamış*".³⁸ Bu grupta "ноль" (sıfır) sayısının bulunduğu 7 Rusça deyim bulunmaktadır. Bu deyimlerde sıfır sayısı hiçbir çekime uğramadan, tek formda, "ноль" (sıfır) olarak karşımıza çıkmaktadır.

Круглый ноль

кто. Прост. Экспрес. Ничего не значащий, не стоящий человек.

Önemsiz olan, dikkate değer olmayan insan.

Türkçe anlamı = Yuvarlak sıfır.

Türkçe karşılığı = İşe yaramaz, gereksiz insan.

Ноль (нуль) без палочки

Шутл. Ирон. О ничего не стоящем, не значащем человеке.

Dikkate değer olmayan, önemsiz bir insanla ilgili.

Türkçe anlamı = Sopsız sıfır.

Türkçe karşılığı = Önemsiz, değersiz insan.

³⁸ TDK, *Büyük Türkçe Sözlük*, www.tdk.gov.tr.

Ноль внимания, фунт презрения

Шутл. Ирон. Нов. Полное равнодушие, безразличие к кому-либо или к чему-либо.

Birine ya da bir şeye kayıtsızlık, umursamama.

Türkçe anlamı = Sıfır dikkat, aldırmaazlığın libresi (409,5 gram).

Türkçe karşılığı = Aldırış etmemek; oralı bile olmamak: 1) ilgi göstermemek, ilgilenmemek, ilgisiz kalmak; 2) önem vermemek, aldırmamak, umursamamak.

Ноль-ноль

Экспрес. Точно в указанное время; ни минутой раньше, ни минутой позже (при указании на время в часах, без минут и секунд).

Tam tamına gösterilen zaman; ne bir dakika erken, ne bir dakika geç (saatlerde gösterilen zaman, dakikasız ve saniyesiz).

Türkçe anlamı = Sıfır sıfır.

Türkçe karşılığı = Tam zamanında.

Ноль целых, хрен десятых

Шутл. Ирон. О полном отсутствии чего-либо.

Bir şeyin tam olmamasıyla ilgili.

Türkçe anlamı = Bütünlerin sıfırı, onuncuların acırgası (bitki).

Türkçe karşılığı = Yarım yamalak: eksik, tamamlanmamış.

Стричь под ноль (нуль)

Разг. Стричь наголо.

Saçını dibinden kesmek.

Türkçe anlamı = Sıfır altında kesmek.

Türkçe karşılığı = (Saçını) sıfıra vurmak.

Полный (круглый, абсолютный) нуль (ноль) по сравнению с кем

Пренебр. Ничтожный человек, не имеющий никаких достоинств, совершенно бесполезный в каком-л. деле.

Hiçbir meziyete sahip olmayan, herhangi bir işte tamamen faydasız olan önemsiz insan.

Türkçe anlamı = Biriyle karşılaştırıldığında tam sıfır.

Türkçe karşılığı = Gereksiz insan.

Benzerlik Türü	Türkçe Deyimlerin Sayısı
1-Anlamı ve yazılışları aynı olan deyimler	-
2-Anlamı aynı, yazılışları farklı olan deyimler	2
3-Türkçede karşılığı olmayan, genel bir anlama sahip olan deyimler	5
4-Anlamı ve yazılışı aynı, fakat Türkçenin deyim varlığında bulunmayan serbest kelime birleşimleri	-

2.3. РАЗ

Bu grupta "один" (bir) anlamıyla 9 adet "раз" sayısının olduğu Rusça deyimler bulunmaktadır.

Раз в год [по обещанию]

Ирон. Очень редко.

Çok seyrek bir şekilde.

Türkçe anlamı = Yılda bir kere.

Türkçe karşılığı = Kırk yılda bir: pek seyrek olarak.

Раз в сто лет

Ирон. Очень, слишком редко.

Çok, oldukça seyrek bir şekilde.

Türkçe anlamı = Yüz yılda bir kere.

Türkçe karşılığı = Kırk yılda bir: pek seyrek olarak.

Раз за разом

1)Снова и снова, много раз подряд (делать что-л.).

2) Последовательно один за другим (раздаваться, звучать и т. п.)

1)Yeniden ve yeniden, birçok kez arka arkaya (yapmak).

2)Sırayla, arka arkaya (duyulmak).

Türkçe anlamı = Defalarca.

Türkçe karşılığı = Defalarca; arka arkaya

Раз и навсегда

Окончательно.

Kati olarak.

Türkçe anlamı = Bir kere ve ebediyen.

Türkçe karşılığı = Bir kerelik; katiyen.

Раз на раз не приходится

Не всегда бывает одинаково.

Her zaman aynı olmaz.

Türkçe anlamı = Bire bir uymaz.

Türkçe karşılığı = Her böyle olmaz.

Раз плюнуть [кому, (для кого)]

Шутл. Очень легко, без особых усилий, ничего не стоит для кого-л. (выполнить, сделать что-л.).

Herhangi biri için hiçbir değeri olmadan, özel bir çaba olmadan, çok kolay bir şekilde (tamamlamak, yapmak).

Türkçe anlamı = Bir kere tükürmek.

Türkçe karşılığı = Çaba sarf etmeden, hemencecik yapıvermek.

Раз, два-и в дамках (в дамки) !

Шутл. Без промедления, без особых раздумий, очень быстро достигнуть большого результата, добиться успеха.

Geciktirmeden, hiç düşünmeden, çok hızlı bir şekilde büyük bir sonuç elde etmek, başarı kazanmak.

Türkçe anlamı = Damada bir, iki.

Türkçe karşılığı = Mat etmek.

Раз-два и готово

Шутл. Быстро, без промедления (всё было/будет сделано, выполнено)

Geciktirmeden çok hızlı bir şekilde (her şey yapıldı, tamamlandı).

Türkçe anlamı = Bir-iki ve hazır.

Türkçe karşılığı = Kaşla göz arasında: kimsenin sezmesine izin vermeyecek kadar kısa bir zaman içinde, çok çabuk.

Раз-два и обчёлся

Разг. Экспрес. Небольшое количество; очень мало.

Bir miktar; çok az.

Türkçe anlamı = Bir-iki ve hesapta yanıldı.

Türkçe karşılığı = Parmakla sayılacak kadar az.

Benzerlik Türü	Türkçe Deyimlerin Sayısı
1-Anlamı ve yazılışları aynı olan deyimler	-
2-Anlamı aynı, yazılışları farklı olan deyimler	3
3-Türkçede karşılığı olmayan, genel bir anlama sahip olan deyimler	4
4-Anlamı ve yazılışı aynı, fakat Türkçenin deyim varlığında bulunmayan serbest kelime birleşimleri	2

2.4. ОДИН

Rusça "**один**" (bir) kelimesinin Türkçede birçok anlamı vardır: "1) Sayıların ilki 2) Bu sayıyı gösteren 1 ve 1 rakamlarının adı 3) Aynı, benzer 4) Beraber 5) Bu sayı kadar olan 6) Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren (sayı) 7) Tek 8) Eş, aynı, bir boyda 9) Ortaklaşa olan, birleşik, müşterek 10) Değer, önem bakımlarından birbirinden farksız, birbirine eşit, birbirine benzer 11) Bir kez 12) Sadece 13) Ancak, yalnız"³⁹ anlamlarını taşımaktadır. Bu çalışmamızda içerisinde "**один**" (bir) sayısı geçen Rusça deyimlerin yukarıdaki anlamları taşıdığı görülmektedir. Rusça "**один**" (bir) kelimesi deyimlerde gramatik olarak farklı çekimlerde karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca "**один**" (bir) kategorisine "**первый**" (birinci, ilk) sıra sayısının olduğu deyimler de dahil

³⁹ TDK, *Büyük Türkçe Sözlük*, www.tdk.gov.tr.

edilmiştir. "**Первый**" (birinci, ilk) sıra sayısı da Rusça deyimlerde gramatik olarak farklı çekimlerde karşımıza çıkmaktadır. Bu grupta eril cins formunda "**один**" 33; "**одним**" 8; "**одному**" 2; "**одного**" 10; "**одном**" 5 adet deyim bulunmaktadır. Dişi cins formunda "**одна**" 12; "**одной**" 24; "**одну**" 13 adet deyim bulunmaktadır. Orta cins formunda "**одно**" 6 adet deyim bulunmaktadır. Çoğul formda "**одни**" 2 adet deyim bulunmaktadır. Ayrıca "**первый**" (birinci, ilk) sıra sayısının çoğullarıyla birlikte bütün çekimleri de dahil edilerek 30 Rusça deyim bulunmaktadır.

(Ни одной) сухой нитки не осталось на ком

Экспрес. кто-л. сильно промок, вымок.

Çok ıslanmış, sırlıklam.

Türkçe anlamı = Bir kuru iplik bile kalmadı.

Türkçe karşılığı = Sucuk gibi olmak; sıçana dönmek: üstü başı çok ıslanmak.

(Хоть) одним глазком (взглянуть, посмотреть)

Хоть немного, недолго.

Biraz, kısa bir süre.

Türkçe anlamı = Bir gözüyle (bakmak).

Türkçe karşılığı = Göz atmak: kısa bir süre, fazla dikkat etmeden bakıvermek.

«Одна» та же история

Разг. Экспрес. О том, что постоянно и надоедливо повторяется.

Sürekli ve bıktırıcı bir şekilde tekrar edilen şeyle ilgili.

Türkçe anlamı = Aynı tarih.

Türkçe karşılığı = Kabak tadı vermek: aşırı tekrarlanması, sürdürülmesi yüzünden bir şeyden doygunluk, yorgunluk veya bıkkınlık duyarak onu istemez duruma gelmek.

Бить в одну точку

Лубл. 1) Направлять все свои усилия на что-л., добиваясь поставленной цели.

2) Действовать согласованно, с единой целью.

1) Amaca ulaşarak, bütün çabasını herhangi bir şeye yöneltmek.

2) Tek amaçla, el birliğiyle hareket etmek.

Türkçe anlamı = Aynı noktaya vurmak.

Türkçe karşılığı = Aynı amaca yönelmek.

Брать (взять) одну сторону медали

Разг. Понимать что-либо односторонне, узко.

Herhangi bir şeyi tek taraflı anlamak.

Türkçe anlamı = Madalyonun bir tarafını almak.

Türkçe karşılığı = Madalyonun ters tarafı (tersi, arka yüzü): olumlu bir iş, bir durum veya bir olayın düşünülmesi, hesaba katılması gereken olumsuz yönü anlamında kullanılan bir söz.

Бросаться/броситься (кидаться/кинуться, шарахаться/шарахнуться) из одной крайности в другую

Резко и часто менять свое мнение, характер действий.

Kesin ve sürekli olarak düşüncesini, olayın şeklini değiştirmek.

Türkçe anlamı = Bir durumdan diğerine atlamak (atılmak).

Türkçe karşılığı = Bir dalda durmamak: sık sık iş veya düşünce değiştirmek.

Бросать/бросить (кидать/кинуть, швырять/швырнуть) первый камень в кого

Книжн. Осуждать кого-л., обвинять кого-л. в чём-л.

Herhangi bir şeyde birini ayıplamak, suçlamak.

Türkçe anlamı = İlk taşı atmak (fırlatmak).

Türkçe karşılığı = İthamda bulunmak: birini suçlamak.

Быть (сидеть) в одной лодке

Нов. Неодобр. Думать, вести себя, действовать так же, как кто-л. другой, быть одинаковым с чем-л.

Herhangi biri gibi davranmak, düşünmek, aynı şekilde hareket etmek, herhangi bir şeyle aynı olmak.

Türkçe anlamı = Aynı kayıkta olmak (oturmak).

Türkçe karşılığı = Aynı yolun yolcusu (olmak): kaderleri, düşünceleri, davranışları birbirine benzer olan.

Быть (оказаться, работать) в одной упряжке с кем

Прост. Шутл. Вместе, сообща, в постоянном и тесном рабочем общении (делать что-л.).

Sürekli ve yakın çalışma içinde birlikte, ortaklaşa (herhangi bir şeyi yapmak).

Türkçe anlamı = Aynı koşumda olmak (çalışmak).

Türkçe karşılığı = Ortaklaşa çalışmak.

Быть (или находиться, стоять) в одной шеренге с кем

Занимать одинаковое положение с кем-л.; иметь одинаковое достоинство с кем-л.

Biriyle aynı durumu teşkil etmek; biriyle aynı meziyete sahip olmak.

Türkçe anlamı = Aynı safta olmak (bulunmak).

Türkçe karşılığı = Aynı safta olmak.

Быть на один лад

Неодобр. Быть одинаковым, скучным, монотонным.

Aynı, sıkıcı, tekdüze(monoton) olmak.

Türkçe anlamı = Aynı düzende olmak.

Türkçe karşılığı = Tekdüze olmak.

Быть на одной волне с кем, чем

Нов. Одобр. Думать, вести себя, действовать так же, как кто-л. другой, быть одинаковым с чем-л.

Herhangi biri gibi davranmak, düşünmek, aynı şekilde hareket etmek, herhangi bir şeyle aynı olmak.

Türkçe anlamı = Biriyle, bir şeyle aynı dalgada olmak.

Türkçe karşılığı = Aynı yolun yolcusu (olmak): kaderleri, düşünceleri, davranışları birbirine benzer olan.

Быть на одну колодку

Прост. Неодобр. Быть одинаковыми, похожими, стандартными, на один лад; обладать одинаковыми свойствами, качествами.

Aynı, benzer, standart bir tarzda olmak; aynı özelliklere ve niteliklere sahip olmak.

Türkçe anlamı = Aynı kalıpta olmak.

Türkçe karşılığı = Aynı kalıpta olmak.

Быть одной крови с кем

Прост. Быть связан кровным или духовным родством с кем-л. Быть чьим-л. родственником.

Biriyle kan bağı ya da manevi yakınlığı olmak. Akraba olmak.

Türkçe anlamı = Biriyle aynı kandan olmak.

Türkçe karşılığı = Aynı kandan (olmak).

В один голос

1) Все вместе одновременно (отвечать, спрашивать и т.п).

2) Согласно, единодушно, единогласно (утверждать, повторять и т.п.).

1)Hep birlikte aynı anda (cevap vermek, sormak v.s.)

2)Birbirine uygun olarak, fikir birliğiyle, oy birliğiyle (tasdik etmek, tekrar etmek v.s.)

Türkçe anlamı = Bir seste.

Türkçe karşılığı =1)Bir ağızdan: hepsi seslerini, sözlerini birleştirerek, hep birden

2)Ağız birliği etmek: bir konuda anlaşarak aynı biçimde konuşmak, söz birliği etmek.

В один заход

Нов. Сделать что-л. сразу, за один раз.

Herhangi bir şeyi hemen, bir kerede yapmak.

Türkçe anlamı = Tek seferde.

Türkçe karşılığı = Tek seferde.

В один кулак

Разг. Экспрес. Воедино, в одно целое (собирать и т. п.).

Bir araya (toplamak).

Türkçe anlamı = Bir yumrukta.

Türkçe karşılığı = Bir araya toplamak.

В один миг; в одно мгновение

Очень быстро, моментально, сразу же.

Çok hızlı, bir anda, hemencecik.

Türkçe anlamı = Bir anda.

Türkçe karşılığı = Bir anda.

В один момент

Очень быстро, тотчас.

Çok hızlı, hemen.

Türkçe anlamı = Bir anda.

Türkçe karşılığı = Bir anda.

В один прекрасный день

Часто ирон. Однажды, когда-нибудь.

Bir gün, herhangi bir zaman.

Türkçe anlamı = Harika bir gün.

Türkçe karşılığı = Bir gün; herhangi bir zaman.

В один приём (сделать что)

За один раз, одним движением.

Bir kerede, tek hareketle.

Türkçe anlamı = Tek harekette (yapmak).

Türkçe karşılığı = Bir çırpıda: ele alır almaz, bir davranışta (yapıp bitirmek).

В (за) один присест

Прост. Сразу, за один раз, за один приём.

Hemen, bir kerede, tek harekette.

Türkçe anlamı = Bir çırpıda.

Türkçe karşılığı = Bir çırpıda: ele alır almaz, bir davranışta (yapıp bitirmek).

В одно ухо входит (вошло), в другое выходит (вышло) у кого

По легкомыслию, недопониманию кто-л. быстро забывает или не придаёт должного значения услышанному, воспринятому.

Düşüncesizce ve tam olarak anlamadan biri çabuk unutmaktadır ya da duyduğuna, anladığına gerekli anlamı yüklememektedir.

Türkçe anlamı = Bir kulağından giriyor, diğerinden çıkıyor.

Türkçe karşılığı = Bir kulağından girip, öbür kulağından çıkmak: söylenen söze önem vermemek, kulak asmamak.

В одной связке с кем,чем (быть, работать)

Нов. Вместе, в тесной взаимосвязи с кем-или чем-л.

Biriyle ya da bir şeyle birlikte, yakın bir ilişki içerisinde.

Türkçe anlamı = Biriyle, bir şeyle aynı bağda (olmak, çalışmak).

Türkçe karşılığı = Birlikte (olmak, çalışmak).

В одном кармане вошь на аркане, в другом-блоха на цепиу кого

Неодобр. Прост. Пренебр. Совсем нет денег у кого-л.

Birinin hiç parası yok.

Türkçe anlamı = Birinin bir cebinde böcek, diğerinde pire var.

Türkçe karşılığı = Beş parasız: yoksul, parasız.

В одну дуду(дудку) дудеть

Прост. Пренебр. Поступать одинаково, действовать в одном направлении говорить, повторять одно и то же, обычно настойчиво, часто.

Aynı şekilde, aynı yönde hareket etmek, konuşmak, çoğu zaman, genelde ısrarla aynı şeyi tekrarlamak.

Türkçe anlamı = Aynı düdüğü çalmak.

Türkçe karşılığı = Dediği dedik (çaldığı düdüğü): bir insanın sözünde direndiğini anlatmak için söylenen bir tekerleme.

В одну секунду; в одну минуту

Очень быстро, моментально.

Çok hızlı, bir anda.

Türkçe anlamı = Aynı saniyede; aynı dakikada.

Türkçe karşılığı = Bir anda; aynı saniyede; aynı dakikada.

В первом приближении

Далеко не точно, приблизительно.

Tamamen uzak değil, aşağı yukarı (yaklaşık olarak).

Türkçe anlamı = İlk yaklaşımda.

Türkçe karşılığı = Üç aşağı beş yukarı: yaklaşık olarak, az bir farkla.

В первую голову

В первую очередь, прежде всего.

İlk sırada, her şeyden önce.

Türkçe anlamı = İlk başa.

Türkçe karşılığı = Her şeyden önce.

В первую очередь

Прежде всего, сначала, сперва.

Her şeyden önce, ilk önce, ilkin.

Türkçe anlamı = İlk sırada.

Türkçe karşılığı = Her şeyden önce; evvela.

Валить(свалить, сваливать) все в одну кучу

Не различать однородные предметы и явления, смешивать их.

Benzer konuları ve olayları ayırmamak, karıştırmak.

Türkçe anlamı = Her şeyi bir yere yığmak.

Türkçe karşılığı = Bir hamur etmek; yeri göğü ayırt etmemek: tamamen farklı olan şeyleri bir araya yığmak, karıştırmak.

Всё одно и всё едино

Прост. То же, что всё равно.

Hepsi de aynı.

Türkçe anlamı = Hepsi bir.

Türkçe karşılığı = İstisnasız.

Все как один человек

Книжн. 1) Абсолютно все, все до одного, поголовно.

2) Все сразу, дружно, единодушно.

1) Tamamıyla hepsi, istisnasız hepsi.

2) Hepsi birden, hep beraber, oy birliğiyle.

Türkçe anlamı = Tek insan olarak hepsi.

Türkçe karşılığı = İstisnasız, hep birlikte.

Все на одну колодку

Одинаковы, похожи, обладают одинаковыми свойствами, качествами (обычно отрицательными).

Aynı, benzer, aynı özelliklerde, niteliklerde olmak (genelde olumsuz özellikler).

Türkçe anlamı = Aynı kalıpta.

Türkçe karşılığı = Al birini vur birine (ötekine): Hepsi bir birine benzer, hepsi aynı ayarda seviyede, hiçbiri bir işe yaramaz.

Вставить (встать) в один ряд с кем

Разг. Занимать одинаковое место, положение с кем-л.

Biriyle aynı yeri, durumu teşkil etmek.

Türkçe anlamı = Aynı sırada durmak.

Türkçe karşılığı = Aynı safta olmak.

Вставать с первыми петухами

Очень рано утром (вставать, просыпаться и т.п.).

Sabah çok erken (kalkmak).

Türkçe anlamı = İlk horozlarla kalkmak.

Türkçe karşılığı = Kargalar bok yemeden: sabahın çok erken saatlerinde (kalkmak).

Глядеть в одну точку

Неподвижно смотреть в пространство.

Hareketsiz bir şekilde boşluğa bakmak.

Türkçe anlamı = Aynı noktaya bakmak.

Türkçe karşılığı = Gözü dalmak : gözü bir noktaya dikili olarak dalgın dalgın bakmak.

Делать (что) на один манер

Прост. По одному образцу, подражая кому-или чему-л. (делать, создавать и т.п.).

Birini ya da bir şeyi taklit ederek, bir modele göre (yapmak, oluşturmak).

Türkçe anlamı = Aynı tarzda yapmak.

Türkçe karşılığı = Aynı tarzda yapmak.

Делать/сделать (что) одной левой

Шутл. Очень просто и быстро, без всякого труда (делать, решать, учить и т. п.).

Çok basit ve hızlı bir şekilde, herhangi bir emek olmadan (yapmak, çözmek, öğrenmek v.s.).

Türkçe anlamı = Tek solla yapmak.

Türkçe karşılığı = Kolayca, hemencesik yapıvermek.

Дело одной минуты

Часто шутл. Это можно сделать очень быстро.

Çok hızlı bir şekilde yapılabilir.

Türkçe anlamı = Bir dakikanın işi.

Türkçe karşılığı = Bir dakikalık iş.

Для одного показа

Для создания впечатления, для видимости.

İzlenim oluşturmak için, görünüm için.

Türkçe anlamı = Bir gösteriş için.

Türkçe karşılığı = Gösteriş için.

Дышать одним воздухом

Экспрес. 1) Жить вместе, сообща, общими интересами.

2) с кем. Быть в обществе кого-л.

1)Ortak çıkarlarla birlikte yaşamak.

2)Birinin yanında olmak.

Türkçe anlamı = Aynı havayı solumak.

Türkçe karşılığı = İhtikleri su ayrı gitmemek: sıkı fıkı dost, arkadaş olmak.

Жить одним домом

с кем. Разг. Вместе, сообща вести хозяйство.

Ev işlerini birlikte, el birliğiyle idare etmek.

Türkçe anlamı = Evle bir yaşamak.

Türkçe karşılığı = Ev ekonomisini birlikte götürmek.

За (одно) спасибо (сделать что)

Ирон. Добром, без всякой выгоды (делать что-л.).

Hiçbir karşılık olmadan gönül rızasıyla (yapmak).

Türkçe anlamı = Bir teşekkür için (bir şey yapmak).

Türkçe karşılığı = Bir şeyi karşılıksız (para olmadan) yapmak.

Зарядить одно «и то же»

Разг.Пренебр. Неоднократно повторять сказанное, всем известное.

Herkes tarafından bilineni, söyleneni sürekli tekrarlamak.

Türkçe anlamı = Aynı şeyi sürekli tekrarlamak.

Türkçe karşılığı = Parağan gibi tekrarlamak: peş peşe, art arda söylemek.

Звезда первой величины

Восторж. Человек, прославившийся в какой либо области знаний, деятельности.

Herhangi bir faaliyet, bilim alanında ün salan insan.

Türkçe anlamı = İlk ünlünün yıldızı.

Türkçe karşılığı = Zirve; bir yıldız; süper star. (Rusça Türkçe Deyimler Sözlüğü)

Играть первую роль

Разг.Экспрес. Быть ведущим, главенствующим в чем-л.

Herhangi bir şeyde lider, başrol olmak.

Türkçe anlamı = İlk rolünü oynamak.

Türkçe karşılığı = Bir şeyde üstün olmak, başrol oynamak.

Играть первую скрипку

Быть главным, самым влиятельным лицом в каком-л. деле.

Herhangi bir işte lider, otorite sahibi olmak.

Türkçe anlamı = İlk kemanı çalmak.

Türkçe karşılığı = Başı çekmek: herhangi bir konuda önde gitmek, öneyak olmak.

Из одного теста

Шутл. Точно такой же как кто-л. другой (обычно по образу жизни, характеру, взглядам и т. п.)

Biriyle tamamen aynı (genelde yaşam tarzına, karakterine, fikirlerine göre v.s.)

Türkçe anlamı = Aynı hamurdan (yapılmış).

Türkçe karşılığı = Aynı hamurdan; hamurları aynı: fiziki durumları, zevkleri birbirine çok benzeyen kimseler.

Испечён из одного и того же теста кто

Разг. Шутл. О полном сходстве кого-л. с кем-л.

Birinin biriyle olan tam benzerliğiyle ilgili.

Türkçe anlamı = Aynı hamurdan pişirilmiş.

Türkçe karşılığı = Aynı kalıptan çıkmış; aynı kumaştan kesilmişler; hamurları aynı: fiziki durumları, zevkleri birbirine çok benzeyen kimseler.

Как два медведя в одной берлоге

Неодобр. О людях, которые не могут ужиться или работать вместе, рядом друг с другом.

Biriyle yan yana, birlikte çalışamayan ya da bir arada yaşayamayan insanlarla ilgili.

Türkçe anlamı = Bir inde iki ayı gibi.

Türkçe karşılığı = İki bir kazanda kaynamamak: anlaşamaz, uyuşamaz, uzlaşamaz, kaynaşamaz durumda olmak.

Как одна копейка(копеечка)

Устар. Совершенно точно, не больше и не меньше (о названной сумме денег).

Tamamen ne daha çok ne de daha az (söz konusu para tutarıyla ilgili).

Türkçe anlamı = Bir kuruşa kadar (ödemek).

Türkçe karşılığı = Kuruşu kuruşuna.

Как одна минута

Очень быстро, совсем не заметно (пролетать, пройти и т. п.)

Çok hızlı, hiç belli olmadan (uçmak, geçmek v.s.)

Türkçe anlamı = Bir dakika gibi.

Türkçe karşılığı = Bir görünüp bir kaybolmak.

Кожа да кости или одни кости

Неодобр. Об очень худом, крайне истощённом, измождённом человеке.

Çok zayıf, aşırı derecede cılız, bitap bir insanla ilgili.

Türkçe anlamı = Bir deri bir kemik.

Türkçe karşılığı = Bir deri bir kemik (kalmak): çok zayıf (olmak).

Кончатъ(кончить) «одним» разом что

Разг.Экспрес. Резко, быстро обрывать, прекращать что-л.

Herhangi bir şeyi kesin, hızlı bir şekilde kesmek, sözü ağzına tıkamak.

Türkçe anlamı = Bir kerede bitirmek.

Türkçe karşılığı = Lafı ağzına tıkamak: birinin rahatça konuşmasını engelleyip susturmak, söylemesine imkân tanımamak.

Мерить всех на один аршин

Неодобр. Подходить к оценке различных явлений, обстоятельств, людей и т.п. одинаково, с одинаковыми требованиями, не учитывая их индивидуальных особенностей.

Bireysel özelliklerini göz önünde bulundurmadan, farklı olayların, koşulların, insanların v.s. aynı şartlarla, aynı tarzda değerlendirilmesine yaklaşmak.

Türkçe anlamı = Herkesi aynı arşınla ölçmek.

Türkçe karşılığı = (Herkesi) bir tutmak (görmek): eşit saymak, eşit görmek.

Мерить (мерять) одной меркой кого, что

Неодобр. Подходить к оценке различных людей, явлений, обстоятельств и т. п. одинаково, без учета индивидуальных особенностей

Bireysel özelliklerini göz önünde bulundurmadan, farklı olayların, koşulların, insanların v.s. aynı tarzda değerlendirilmesine yaklaşmak.

Türkçe anlamı = Aynı ölçüyle ölçmek.

Türkçe karşılığı = (Herkesi) bir tutmak (görmek): eşit saymak, eşit görmek.

На один зуб

Шутл. или ирон. Это слишком мало еды для кого-л.

Herhangi biri için çok az yemek olması.

Türkçe anlamı = Tek dişe.

Türkçe karşılığı = Dişinin kovuğuna bile gitmemek: yiyecek çok az gelmek.

На один покррой

Устар. Ирон. Очень похожи друг на друга, одинаковы в каком-л. отношении.

Herhangi bir durumda birbirine çok benzeyen, aynı.

Türkçe anlamı = Aynı biçimde. (Birbirine çok benzeyen.)

Türkçe karşılığı = Нік demiş burnundan düşmüş: her durumuyla ona çok benziyor.

На одно лицо

Быть очень похожими друг на друга, одинаковыми по внешности, лишёнными индивидуальных отличий.

Bireysel farklılıktan yoksun, dış görünüş olarak aynı, birbirine çok benzer olmak.

Türkçe anlamı = Bir yüzde.

Türkçe karşılığı = Bir elmanın yarısı o, yarısı bu: birbirlerine çok benzeyen kimseler için kullanılan bir söz.

На одной ноте или в одну ноту

Монотонно, однообразно.

Monoton, tekdüze.

Türkçe anlamı = Aynı notada.

Türkçe karşılığı = Tekdüze olmak.

На одном (едином) дыхании делать что

Разг. 1)Быстро, стремительно, порывисто.

2) С увлечением, вдохновенно.

1)Hızlı, çevik, keskin bir şekilde.

2)Hevesanla, ilham ile.

Türkçe anlamı = Bir nefeste yapmak.

Türkçe karşılığı = Bir solukta: çarçabuk, hemen.

На первое время

На начальный период, сначала

İlk aşamada, birinci.

Türkçe anlamı = İlk zaman.

Türkçe karşılığı = İlk başta.

На первый взгляд

По первому впечатлению.

İlk izlenime göre.

Türkçe anlamı = İlk bakışta.

Türkçe karşılığı = İlk bakışta.

На первый случай

Для начала.

Başlangıç için.

Türkçe anlamı = İlk fırsatta.

Türkçe karşılığı = İlk fırsatta.

На первых порах

Разг. Вначале, в первое время.

İlk olarak, ilk zamanda.

Türkçe anlamı = İlk zamanlarda.

Türkçe karşılığı = İlk başta; başlangıçta.

Наблюдать (присматривать, следить) за кем, чем одним глазком

Будучи занятым или незаметно следя за кем-л. или чем-л., вскользь, мельком, на короткий миг взглянуть на кого-л., что-л.

Birini ya da bir şeyi belli etmeden gözleriyle takip etmekle meşgul olmak, laf arasında kısa bir an birine ya da bir şeye şöyle bir göz atmak.

Türkçe anlamı = Bir gözüyle bakmak.

Türkçe karşılığı = Göz (gözünün) ucuyla bakmak: fark ettirmeden gözlemek, belli etmemeye çalışarak başını çevirmeden yandan bakmak.

Не первой молодости

Немолодой, средних лет.

Genç değil, orta yaşta.

Türkçe anlamı = İlk gençlikte değil.

Türkçe karşılığı = Yaşını başını almış olmak: yaşı ilerlemiş olmak.

Не первой свежести

Ирон. Нечистый; бывший в употреблении, поношенный.

Temiz olmayan; kullanımda olan, kullanılmış.

Türkçe anlamı = İlk tazelikte değil.

Türkçe karşılığı = Kullanılmış; ikinci el.

Ни в одном глазу (глазе)

Шутл. Ничуть, несколько (не пьян, не устал, не боится и т.п.).

Hiç, zerre kadar (sarhoş olmuyor, yorulmuyor, korkmuyor v.s.).

Türkçe anlamı = Hiçbir gözünde.

Türkçe karşılığı = Zerre kadar.

Ни один волос не упадёт (не упал) с головы чьей, кого

Разг. Экспрес. Кто-л. будет в полной безопасности, совсем не пострадает.

Herhangi birisi tam güvenlik içinde olacak, hiç zarar görmeyecek.

Türkçe anlamı = (İstemedikçe) kafadan bir saç bile düşmez.

Türkçe karşılığı = Güvende olmak, zarar görmemek.

Ни один чёрт

Прост. Никто.

Hiç kimse.

Türkçe anlamı = Bir şeytan bile yok.

Türkçe karşılığı = İn cin top oynamak: hiçbir canlı varlık bulunmamak.

Ни одна живая душа

Никто.

Hiç kimse.

Türkçe anlamı = Bir canlı ruh bile yok.

Türkçe karşılığı = İn cin top oynamak: hiçbir canlı varlık bulunmamak.

Ни одна собака

Прост. Экспрес. Ни один человек, совсем никого.

Tek bir insan bile yok, hiç kimse.

Türkçe anlamı = Bir köpek bile yok.

Türkçe karşılığı = İn cin top oynamak: hiçbir canlı varlık bulunmamak.

(Нет) ни одной (живой) души [где]

Экспрес. Ни одного человека, абсолютно никого нет, не осталось и т.п.

Tek bir insan bile yok, kesinlikle hiç kimse yok, hiç kimse kalmadı v.s.

Türkçe anlamı = Canlı tek bir ruh bile yok.

Türkçe karşılığı = İn cin top oynamak: hiçbir canlı varlık bulunmamak.

Ни одной йоты

Книжн. Экспрес. Совсем ничего (о полном отсутствии чего-л.).

Hiçbir şey (bir şeyin tamamen olmamasıyla ilgili).

Türkçe anlamı = Bir nebze bile yok.

Türkçe karşılığı = Tamtakır kuru bakır: boş bomboş.

Ни одной собаки (нет) где

Абсолютно никого нет где-л.

Herhangi bir yerde kesinlikle hiç kimsenin olmaması.

Türkçe anlamı = Bir köpek bile yok.

Türkçe karşılığı = İn cin top oynamak: hiçbir canlı varlık bulunmamak.

Номер один (кто, что)

Нов. Публ. Наболее важный, самый главный, первостепенный, основной.

En önemli, en temel, başlıca, esas.

Türkçe anlamı = Bir numara.

Türkçe karşılığı = Temel olan; başlıca.

Один (един) бог без греха

Устар. Поговорка, оправдывающая какие-либо мелкие проступки, ошибки, упущения.

Herhangi küçük kabahatleri, hataları, kusurları temize çıkaran bir atasözüdür.

Türkçe anlamı = Bir tek Allah günahsızdır.

Türkçe karşılığı = Hatasız kul olmaz (Atasözü): insan yanılmamak için ne kadar dikkat ederse etsin yine yanılır.

Один бог знает (ведает)

Устар.Прост. Никому неизвестно.

Hiç kimse bilmez.

Türkçe anlamı = Tek Allah bilir.

Türkçe karşılığı = Sadece Allah bilir.

Один в одного ; один к одному

Одобр. Прост. Экспрес. 1) О совершенно одинаковых по величине и качеству предметах, обычно хороших, крепких и т.п.

2) О полном тождестве каких-л. предметов.

1)Genelde iyi, sağlam konuların büyüklüğüne ve niteliğine göre tamamen aynı olmalarıyla ilgili.

2)Herhangi bir konunun aynı olmasıyla ilgili.

Türkçe anlamı = Bire bir.

Türkçe karşılığı = Bire bir; aynı.

Один другого стоит

О людях с одинаковыми качествами (обычно отрицательными).

Aynı niteliklere sahip olan insanlarla ilgili (genelde olumsuz).

Türkçe anlamı = Biri diğerinin değerinde.

Türkçe karşılığı = Al birini vur ötekine: hepsi bir birine benzer, hepsi aynı ayarda seviyede, hiçbirisi bir işe yaramaz.

Один как ветер в поле

Устар. Экспрес. Совершенно один.

Tamamen tek, yalnız.

Türkçe anlamı = Tarladaki rüzgâr gibi tek başına.

Türkçe karşılığı = Yek at, yek mızrak: yalnız başına yarayalnız; yarayalnız.

Один как есть

Прост. часто шутл. Совершенно один.

Tamamen tek, yalnız.

Türkçe anlamı = Olduğu gibi tek.

Türkçe karşılığı = Yek at, yek mızrak: yalnız başına yarayalnız; yarayalnız.

Один как перст

1) Об одиноком человеке, не имеющем семьи, близких.

2) В полном одиночестве.

1) Ailesi, yakınları olmayan, yalnız olan insanla ilgili.

2) Tamamen yalnızlıkla ilgili.

Türkçe anlamı = Parmak gibi tek.

Türkçe karşılığı = Kimsesiz; bir (yek) başına; Yek at, yek mızrak: yalnız başına yarayalnız; yarayalnız.

Один на другом сидит (сидят)

1) *кто*. О большой скученности людей.

2) *что*. О плотно прилегающих друг к другу строениях.

1) İnsanların çok kalabalık oluşuyla ilgili.

2) Binaların birbirine çok bitişik olmasıyla ilgili.

Türkçe anlamı = Biri diğerinin üzerinde oturuyor.

Türkçe karşılığı = İğne atsan yere düşmez: çok kalabalık.

Один на один

1) (Разговаривать) наедине, без свидетелей, без посторонних.

2) (Драться, биться) без союзников, помощников, единомышленников и т.п.

1) (Konuşmak) baş başa, tanıklar, yabancılar olmadan.

2)(Çarpışmak, vuruşmak) müttefikler, yardımcılar, ortaklar olmadan.

Türkçe anlamı = Bire bir.

Türkçe karşılığı = Bire bir; baş başa; teke tek.

Один - одишешенек

Совершенно одинок, в полном одишечестве.

Tamamen yalnız, tam bir yalnızlıkta.

Türkçe anlamı = Bir başına, yarıyalnız.

Türkçe karşılığı = Bir (yek) başına; yek at, yek mızrak: yalnız başına yarıyalnız.

Один свет в окошке [у кого, для кого кто, что]

Единственная радость, утешение, отрада.

Tek mutluluk, teselli, sevinç.

Türkçe anlamı = Pencerede bir ışık.

Türkçe karşılığı = Umut ışığı, tek teselli.

Один только шаг

Очень близко к чему-л (быть, находиться и т.п.).

Herhangi bir şeye çok yakın (olmak, bulunmak v.s.)

Türkçe anlamı = Sadece bir adım.

Türkçe karşılığı = Yanı başında; çok yakın.

Одна видимость

Обманчивое впечатление.

Aldatıcı izlenim.

Türkçe anlamı = Bir görünüş.

Türkçe karşılığı = Sadece görüntü.

Одна дорога

куда. Разг. Экспрес. Кому либо осталось в жизни только одно.

Biri hayatta sadece tek başına kaldı.

Türkçe anlamı = Tek yol.

Türkçe karşılığı = Tek başına.

Одна дурь в голове (у кого)

Прост. Неодобр. О несерьёзном, легкомысленном человеке, что совершает глупости.

Aptallıklar yapan, gayriciddi, hoppa bir insanla ilgili.

Türkçe anlamı = Kafasında saçma bir fikir.

Türkçe karşılığı = Hoppa; dengesiz.

Одна нога здесь, другая там

Экспрес. Очень быстро, молниеносно (обычно при требованию, приказании сходить, сбежать, куда-л., сделать что-л).

Çok hızlı, yıldırım hızıyla (genelde talep, emir üzerine bir şey yapmak için gitmek, bir koşu gidip gelmek).

Türkçe anlamı = Bir ayağı burada, diğeri orada.

Türkçe karşılığı = Bir koşu(da) (gitmek): çok çabuk gidip gelmek.

Одна песня

у кого. Прост. Пренебр. Кто либо постоянно повторяет одно и то же.

Birinin aynı şeyi sürekli tekrar etmesi.

Türkçe anlamı = Aynı şarkı.

Türkçe karşılığı = Temcit pilavı gibi (ısıtıp ısıtıp öne sürmek): bir şeyi birçok kez tekrarlamak.

Одна радость в глазу

Разг. Экспрес. Единственное, что даёт утешение (о ком либо или о чём либо)

Teselli veren tek şey (biri ya da bir şeyle ilgili).

Türkçe anlamı = Gözünde bir mutluluk.

Türkçe karşılığı = Tek teselli.

Одна шайка-лейка

Прост. Презер. О людях одних взглядов, одинакового поведения (обычно недостойного, предосудительного).

Aynı görüşlü, davranışları aynı olan insanlarla ilgili (genelde yakışık almaz, çirkin).

Türkçe anlamı = Aynı hamam taşı – kova.

Türkçe karşılığı = Al birini vur ötekine: hepsi bir birine benzer, hepsi aynı ayarda seviyede, hiçbiri bir işe yaramaz.

Одни пустые разговоры

Неодобр. О бесполезных, бессодержательных, бесплодных разговорах.

Faydasız, hiçbir anlamı olmayan, boş konuşmalarla ilgili.

Türkçe anlamı = Birtakım boş konuşmalar.

Türkçe karşılığı = İncir çekirdeğini doldurmaz (konuşmalar): küçük ve önemsiz; boş laflar.

Одним махом; в один мах

Сразу, за один раз, в один приём, очень быстро.

Hemen, bir kerede, bir defada, çok hızlı.

Türkçe anlamı = Bir çırpıda.

Türkçe karşılığı = Bir çırpıda: ele alır almaz, bir davranışta.

Одним миром мазаны

Неодобр. Похожи друг на друга, обычно по своим качествам, свойствам, положению и т.п.

Nitelikleri, özellikleri, durumuna göre birbirine çok benzeyen.

Türkçe anlamı = Aynı yağla yağlanmış.

Türkçe karşılığı = Mayaları bir.

Одним словом

Короче говоря.

Lafın kısası.

Türkçe anlamı = Tek kelimeyle.

Türkçe karşılığı = Uzun lafın kısası; sözün özü; tek kelimeyle.

Одного дуба жёлуди

Очень похожи друг на друга. Одинаковы в каком-л. отношении.

Birbirine çok benzeyen. Herhangi bir durumda aynı olan.

Türkçe anlamı = Aynı meşenin palamudu.

Türkçe karşılığı = Tırhallı hep bir hallı: aynı koşullar altında bulunanların aynı durumda olacağını ifade eden bir deyim.

Одного покроя

Очень похожи друг на друга. Одинаковы в каком-л. отношении.

Birbirine çok benzeyen. Herhangi bir durumda aynı olan.

Türkçe anlamı = Aynı biçimde.

Türkçe karşılığı = Aynı biçimde.

Одного полёта птицы

Очень похожи друг на друга. Одинаковы в каком-л. отношении.

Birbirine çok benzeyen. Herhangi bir durumda aynı olan.

Türkçe anlamı = Aynı yuvanın kuşu.

Türkçe karşılığı = Tıpatıp aynılar.

Одного поля ягода

Чаще неодобр. Очень похожи друг на друга, одинаковы в каком-л. отношении.

Birbirine çok benzeyen, herhangi bir durumda aynı olan.

Türkçe anlamı = Aynı tarlanın çileği.

Türkçe karşılığı = Tırhallı hep bir hallı: aynı koşullar altında bulunanların aynı durumda olacağını ifade eden bir deyim.

Одного помёту кто

Очень похожи друг на друга. Одинаковы в каком-л. отношении.

Birbirine çok benzeyen. Herhangi bir durumda aynı olan.

Türkçe karşılığı = Tıpatıp aynılar.

Одного пошиба

Разг. Неодобр. О ком л., о чём л. сходном по отрицательным характеристикам.

Olumsuz karakter bakımından biriyle, bir şeyle ilgili benzeyen.

Türkçe anlamı = Aynı biçimde.

Türkçe karşılığı = Al birini vur ötekine: hiçbiri işe yaramaz, hepsi bir ayarda; tencere yuvarlanmış kapağını bulmuş: hoşla gitmeyen herhangi bir nitelik yönünden birbiriyle benzeşen iki kişi bir araya gelmiş.

Одной и той же масти кто

Одинаковый, сходный с кем-л. в каком-л. отношении.

Herhangi bir durumda biriyle aynı, benzer.

Türkçe anlamı = Aynı renkte.

Türkçe karşılığı = Aynı biçimde, şekilde.

Одной крови

кто с кем. Прост. О родственниках.

Akrabalarla ilgili.

Türkçe anlamı = Aynı kandan.

Türkçe karşılığı = Aynı kandan: akrabalarla ilgili.

Одной рукой делать/сделать что

Делать что-л. очень легко, без усилий.

Bir şeyi çok kolay bir şekilde, gayretsiz yapmak.

Türkçe anlamı = Tek eliyle yapmak.

Türkçe karşılığı = Çaba sarf etmeden, kolayca yapmak.

Одному богу (господу, аллаху) известно

Экспрес. Не известно никому, никто не знает.

Hiç kimse tarafından bilinmez, kimse bilmez.

Türkçe anlamı = Tek Allah bilir.

Türkçe karşılığı = Sadece Allah bilir.

Одною ногою в гробе

Быть очень безнадежно больным, быть близким к смерти.

Ümitsizce çok hasta olmak, ölüme yakın olmak.

Türkçe anlamı = Bir ayağı çukurda.

Türkçe karşılığı = Bir ayağı çukurda olmak: 1) yaşayacak çok az zamanı kalmış olmak
2) çok yaşlanmış olmak.

Оставить (оставлять) в одной рубашке

Беднеть, доходить до крайней нужды, оставаться без средств существования.

Fakirleşmek, yoksul düşmek, geçim kaynağı olmamak.

Türkçe anlamı = Tek gömlekte bırakmak.

Türkçe karşılığı = Fakir düşmek: yoksullaşmak.

Первая ласточка

Разг. Экспрес. Самый первый, за которым следуют другие.

Diğerlerinin arkasından takip ettiği en birinci.

Türkçe anlamı = İlk kırlangıç.

Türkçe karşılığı = İlk göz ağrısı: 1) İlk sevilen; 2) İlk çocuk.

Первая скрипка

Книжн. О человеке, которому принадлежит важная ведущая роль в чём-л.

Herhangi bir şeyde önemli, başlıca role sahip olan insanla ilgili.

Türkçe anlamı = İlk keman.

Türkçe karşılığı = Başrolde olan, başlıca olan.

Первое дело

Прост. 1) Необходимое, главное.

2)Прежде всего.

1)Gerekli, temel.

2)Her şeyden önce.

Türkçe anlamı = İlk iş.

Türkçe karşılığı = İlk iş (her şeyden önce ilk yapılacak şey).

Первой руки (мастер и.т.п.)

Одобр. Об умелце, хорошем специалисте и т.п.

Ustalıkla, iyi bir uzmanlıkla ilgili.

Türkçe karşılığı = On parmağında on marifet: elinden her iş gelmek, çok becerikli olmak.

Первые петухи

Самое раннее после полуночи пение петухов.

Gece yarısından sonra horozların en erken ötmesi.

Türkçe anlamı = İlk horozlar.

Türkçe karşılığı = Kargalar bokunu yemeden: sabahın çok erken saatlerinde.

Первый блин комом

Первая попытка, оказавшаяся неудачной.

Başarısızlıkla sonuçlanan ilk deneyim.

Türkçe anlamı = İlk krep güzel çıkmaz.

Türkçe karşılığı: Siftah iyi olmadı.

Первый класс кто, что

кто, что. Прост. Экспрес. То же, что Высший класс.

Yüksek sınıfla aynı.

Türkçe anlamı = Birinci sınıf.

Türkçe karşılığı = Birinci sınıf.

Первый сорт

Превосходный, отличный, очень хороший.

Mükemmel, harika, çok iyi.

Türkçe anlamı = Birinci kalite.

Türkçe karşılığı = Birinci kalite (çok iyi, mükemmel anlamında bir söz).

Первый шаг

Самое начало, начальный период какой-л. деятельности.

Faaliyetin en başı, başlangıç zamanı.

Türkçe anlamı = İlk adım.

Türkçe karşılığı = İlk adım.

Первым делом

Прост. Прежде всего, в первую очередь.

Her şeyden önce, ilk sıradaki.

Türkçe anlamı = İlk borç.

Türkçe karşılığı = Her şeyden önce; ilk sıradaki.

Перескакивать (перескочить) с одного на другое

Говорить бессвязно, непоследовательно, пропуская подробности.

Ayrıntıları atlayarak, abuk sabuk, tutarsız bir şekilde konuşmak.

Türkçe anlamı = Birinden diğerine atlamak.

Türkçe karşılığı = Damdan çardağa atlamak: hiçbir mantık bağı kurmadan konudan konuya geçmek.

По пальцам одной руки можно пересчитать (сосчитать, счесть, перечесть) [кого, что]

О небольшом количестве кого-л или чего-л.

Birinin ya da herhangi bir şeyin küçük bir miktarıyla ilgili.

Türkçe anlamı = Bir elin parmaklarıyla sayılabilir.

Türkçe karşılığı = Bir elin parmaklarını geçmez.

Под одной кровлей с кем

В одном доме с кем-л.

Biriyle aynı evde.

Türkçe anlamı = Bir çatı altında.

Türkçe karşılığı = Bir çatı altında (olmak, bulunmak): aynı yapı, kurum, kuruluş vb. içinde (olmak).

Под одной крышей жить, находиться и т.п.

Разг. Жить в одном доме, в одной квартире.

Aynı evde, aynı dairede yaşamak.

Türkçe anlamı = Bir çatı altında yaşamak, bulunmak.

Türkçe karşılığı = Bir çatı altında (olmak, bulunmak): aynı yapı, kurum, kuruluş v.b içinde (olmak).

Под одну гребенку

Уравнивать всех в каком-л. отношении, ставить на один уровень.

Herhangi bir durumda tümünü eşitlemek, aynı düzeye koymak.

Türkçe karşılığı = Bir tutmak: eşit saymak, eşit görmek; aynı kefeye koymak.

Подводить под один ранжир кого что

Неодобр. Уравнивать, ставить в одинаковое положение, пренебрегая индивид. отличиями, нивелировать.

Bireysel farklılıklar önemsenmeden, eşitlemek, aynı konuma koymak, bir seviyeye getirmek.

Türkçe anlamı = Aynı düzen altına toplamak.

Türkçe karşılığı = Bir tutmak: eşit saymak, eşit görmek.

Приводить/привести к одному (общему) знаменателю (кого, что)

Книжн. или Публ. Уничтожать различия между кем-л. или чем-л.; уравнивать кого-л. или что-л. в каком-л. отношении; ставить кого-л. или что-л. в одинаковое положение.

Biriyle ya da bir şeyle arasındaki farklılıkları ortadan kaldırmak; herhangi bir durumda birini ya da bir şeyi eşitlemek; birini ya da bir şeyi aynı konuma koymak.

Türkçe anlamı = Aynı paydaya getirmek.

Türkçe karşılığı = Bir tutmak: eşit saymak, eşit görmek.

С первого слова; с первых слов

С самого начала разговора.

Konuşmanın en başından.

Türkçe anlamı = İlk kelimededen; ilk kelimelerden.

Türkçe karşılığı = İlk kelimedede/sözde.

С первого шага (шагу)

С самого начала; сразу же.

En baştan; hemen.

Türkçe anlamı = İlk adımdan.

Türkçe karşılığı = En baştan; hemencecik.

С первых дней чего

С самого начала.

En başından beri.

Türkçe anlamı = Bir şeyin ilk günlerinden.

Türkçe karşılığı = İlk günden; en baştan.

Первым делом

Прежде всего, сначала, в первую очередь.

Her şeyden önce, ilk, ilk sırada.

Türkçe anlamı = İlk iş.

Türkçe karşılığı = İlk iş (her şeyden önce yapılacak olan ilk şey).

Сидеть на одном месте

Жить безвыездно, никуда не выезжая.

Hiçbir yere gitmeden, daimi olarak yaşamak.

Türkçe anlamı = Bir yerde oturmak.

Türkçe karşılığı = Olduğu yerden kıpırdamamak.

След (следом) в след; в один след

Друг за другом, ставя ногу туда, куда ступал идущий впереди.

Önde gidenin bastığı yere ayağını koyarak, birbiri arkasına.

Türkçe anlamı = İzinden gitmek.

Türkçe karşılığı = İzinden gitmek.

Слетать на одной ноге куда или к кому

Очень быстро сбегать, сходить куда-л.

Herhangi bir yere çok hızlı bir şekilde bir koşu gidip gelmek.

Türkçe anlamı = Tek ayağı üzerinde uçmak.

Türkçe karşılığı = Koşu koparmak: hızla koşuvermek, çabucak atılıp gitmek.

Слушать (выслушать) кого, что одним ухом

Менее внимательно, чем можно было бы, недостаточно хорошо.

Olması gerekenden daha az dikkatli, yeterli derecede iyi değil.

Türkçe anlamı = Bir kulağıyla dinlemek.

Türkçe karşılığı = Kulak arkası (ardı) etmek: dikkate almamak, göz önünde tutmamak.

Сна ни в одном глазу (нет)

Совсем не хочется спать, не спится кому-л.

Birinin uyumak istememesi, uyuyamaması.

Türkçe anlamı = Tek bir gözünde bile uyku yok.

Türkçe karşılığı = Gözüne uyku girmemek: uyuyamamak, uykusuz kalmak.

Сорок одно с кисточкой

Шутливо-фамильярное приветствие при встрече.

Karşılaşma sırasında şaka yollu laubalice verilen selam.

Ставить (поставить) на одну доску

Приравнивать кого-л. или что-л. к кому-л. или чему-л. в каком-л. отношении.

Herhangi bir durumda birini ya da bir şeyi birine ya da bir şeye bir tutmak.

Türkçe anlamı = Aynı tahtaya koymak.

Türkçe karşılığı = (Herkesi) bir tutmak: fark gözetmeksizin hepsine aynı usulü uygulamak.

Ставить что на первое место

Отдавать предпочтение чему-л. в сравнении с другими.

Diğerleriyle karşılaştırıldığında bir şeyi tercih etmek.

Türkçe anlamı = Bir yerde durmak.

Türkçe karşılığı = Birini bir şeye tercih etmek.

Стричь (постричь) (всех) под одну гребёнку

(Неодобр.) Подгонять всех под один уровень; уравнивать кого-л. с кем-л. в каком-л. отношении, не считаясь с различиями, оценивать всех одинаково (обычно отрицательно).

Tümünü aynı seviyede tutmak; farklılıkları hesaba katmadan herhangi bir durumda birini biriyle eşitlemek, herkesi aynı şekilde değerlendirmek (genelde olumsuz).

Türkçe anlamı = Herkesin saçını bir tarakla kesmek.

Türkçe karşılığı = Ayrı seçi yapmamak (fark gözetmemek): kimseye ayrıcalıklı işlem uygulamamak, kimseyi diğerinden ileri, üstün görmemek.

Тянуть (или петь) одну и ту же песню

Твердить одно и то же.

Herhangi bir şeyi tekrar edip durmak.

Türkçe anlamı = Aynı şarkıyı uzatmak.

Türkçe karşılığı = Bozuk plak gibi: sürekli tekrarlanarak.

Узнать что-либо из первых рук

Из первоисточника, непосредственно от кого-л.(получить, узнать и т.п.).

Herhangi birinden doğrudan doğruya, ilk elden (almak, öğrenmek v.s.)

Türkçe anlamı = Bir şeyi ilk elden öğrenmek.

Türkçe karşılığı = İlk elden öğrenmek: bir bilgiyi, haberi doğrudan doğruya ve aracısız olarak öğrenmek, asıl kaynağından öğrenmek.

Узнавать/узнать (слышать/услышать) из первых уст

Непосредственно от очевидцев, от участников (узнавать, слышать и т.п. что-л.)

Görgü şahidi olmadan doğrudan doğruya katılımcılardan (öğrenmek, duymak).

Türkçe anlamı = İlk ağızlardan öğrenmek.

Türkçe karşılığı = İlk ağızdan öğrenmek.

(Что) один, что другой

Одинаковы в каком-л отношении.

Herhangi bir durumda aynı.

Türkçe anlamı = Biri neyse, diğeri de o.

Türkçe karşılığı = Al birini vur ötekine: hiçbir işe yaramaz, hepsi bir ayarda.

Benzerlik Türü	Türkçe Deyimlerin Sayısı
1-Anlamı ve yazılışları aynı olan deyimler	12
2-Anlamı aynı, yazılışları farklı olan deyimler	63
3-Türkçede karşılığı olmayan, genel bir anlama sahip olan deyimler	45
4-Anlamı ve yazılışı aynı, fakat Türkçenin deyim varlığında bulunmayan serbest kelime birleşimleri	24

2.5. ДВА

Rusça "два" (iki) kelimesinin Türkçede üç anlamı karşımıza çıkmaktadır: "1) Birden sonra gelen sayının adı 2) Bu sayıyı gösteren 2 e II rakamlarının adı 3) Birden bir artık"⁴⁰ anlamlarını taşımaktadır. Çalışmamızda incelediğimiz içerisinde "два" (iki) geçen Rusça deyimlerdeki "два" (iki) sayısı gramatik olarak farklı çekimlerde de karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca "два" (iki) kategorisine "второй" (ikinci) sıra sayısının olduğu deyimler de dahil edilmiştir. "Второй" (ikinci) sıra sayısı da Rusça deyimlerde gramatik olarak farklı çekimlerde karşımıza çıkmaktadır. "Her ikisi" anlamında olan gramatik açıdan farklı çekimlerinin de dahil edildiği "оба" sayısının olduğu Rusça deyimler de bu kategoride yer almaktadır. Bunun yanında "çift" anlamına gelen "пара" sayısının olduğu Rusça deyimler de bu kategoriye dahil edilmiştir. "Двадцать" sayısının olduğu deyimler de bu gruba dahil edilmiştir. Bu grupta eril cins formunda olan "два" (iki) sayısı 12; dişil cins formundaki "две" (iki) 1; çoğul formda olan "двоих" 1, "двум" 1, "двумя" 1, "двух" 7; "второй" (ikinci) sıra sayısı farklı çekimleriyle 6; tekil ve çoğul çekimlerinin de dahil olduğu "оба" sayısı 7; "пара" sayısına ait 1; "двадцать" sayısına ait 2 adet Rusça deyim bulunmaktadır.

⁴⁰ TDK, *Büyük Türkçe Sözlük*, www.tdk.gov.tr.

Бороться (сражаться, воевать) на два фронта; борьба на два фронта

Одновременно в двух разных направлениях (о действиях, деятельности кого-л.

Aynı anda iki farklı yönlerde (Birinin faaliyeti, hareketiyle ilgili).

Türkçe anlamı = İki cephede mücadele etmek (vuruşmak, savaşmak); iki cephede mücadele.

В два счёта

Очень быстро, моментально, без промедления.

Çok hızlı, bir anda, geciktirmeden.

Türkçe anlamı = İki hesapta.

Türkçe karşılığı = Kaşla göz arasında: çok az bir zaman içinde; bir çırpıda.

В двух словах (объяснить, рассказать что)

Очень кратко, сжато, без подробностей. Коротко и просто (сказать, написать и т. п.).

Çok kısa bir şekilde, kısaca, ayrıntısız. Kısa ve basit bir şekilde (söylemek, yazmak v.s.).

Türkçe anlamı = İki kelimedede (açıklamak, anlatmak).

Türkçe karşılığı = İki kelimedede; tek kelimeyle; uzun lafın kısası : özetle, kısaca, sözü uzatmayarak.

В двух шагах от (кого-либо, чего-либо)

Недалеко, совсем рядом.

Yakın, hemen yanı başında.

Türkçe anlamı = Birinden, bir şeyden iki adımda.

Türkçe karşılığı = İki adımlık; yanı başında.

В оба (два, три) глаза смотреть

Разг. Экспрес. БЫТЬ зорким, БЫТЬ настороже.

Uyanık olmak, gözü açık olmak.

Türkçe anlamı = İki gözle bakmak.

Türkçe karşılığı = Gözünü dört açmak: aldanmamak için çok uyanık bulunmak.

В оба конца

Туда и обратно (ехать, идти и т. п.).

Geri (gitmek, gelmek).

Türkçe anlamı = İki son.

Türkçe karşılığı = Gidiş dönüş anlamında.

Видеть на два аршина под землёй (или в землю)

Устар. Шутл. Отличаться большой проницательностью, дальновидностью, предусмотрительностью (полученными опытом и знаниями).

Çok öngörü, önsezisiyle sivrilmek (tecrübeyle ve bilgiyle elde edilen).

Türkçe anlamı = İki metre toprağın altını görmek.

Türkçe karşılığı = Öngörülü olmak, önceden sezmek.

Вторая молодость

1)Новый прилив физических и духовных сил, подъём творческой энергии в зрелом пожилом возрасте.

2)Успех, признание чего-л., пришедшие снова много лет спустя.

1)Olgunluk yaşında yaratıcılık enerjisinin yükselmesi, fiziksel ve ruhsal gücün yeni bir dalgalanması.

2)Herhangi bir şeyin tanınması, başarısı, yıllar sonra geri gelmek.

Türkçe anlamı = İkinci gençlik.

Türkçe karşılığı = İkinci baharı yaşamak: ileri yaşlarda mutluluk, refah ve esenlik içinde bulunmak.

Вторая натура

О чем-л. составляющем основную черту, свойство данного человека.

Herhangi bir temel özellik edinmekle ilgili, kişinin özelliği.

Türkçe anlamı = İkinci doğa.

Türkçe karşılığı = (İnsanın) doğası.

Вторая скрипка

О человеке, не играющей главную роль в чём-л.

Herhangi bir şeyde temel rol oynayan insanla ilgili.

Türkçe anlamı = İkinci keman.

Türkçe karşılığı = Herhangi bir şeyde başrol olmak.

Второе дыхание

Экспрес. Публ. Подъём жизненных сил, прилив бодрости, энергии, снимающий вялость, апатию (часто-после переутомления, неудач).

Yaşam gücünün yükselişi, enerjinin, canlılığın kabarması, duyumsamazlığın, gevşekliğin olması (genelde bitkinlikten, başarısızlıktan sonra).

Türkçe anlamı = İkinci nefes.

Türkçe karşılığı = Yorgunluk sırasında enerjisinin, diriliğinin kabarması.

Гляди в оба да оглядывайся

Прост. Экспрес. Будь крайне осторожным.

Son derece dikkatli olun.

Türkçe anlamı = Her iki gözünle etrafına bak.

Türkçe karşılığı = Gözünü dört açmak: aldanmamak için çok uyanık bulunmak.

Голова два уха

Принебр.или Шутл. Недалёкий, недогадливый человек.

Aklı kıt, anlayışsız insan.

Türkçe anlamı = Bir kafada iki kulak vardır.

Türkçe karşılığı = Kaz kafalı: anlayışsız, aptal.

Два сапога пара

Ирон. О людях, похожих друг на друга по своим качествам, свойствам (обычно отрицательным) и т.п. подходящих друг другу, один другого не лучше, один другого стоит.

Birbirine uyan, birinin diğerinden daha iyi olmadığı, özellikleriyle ve nitelikleriyle birbirine benzeyen insanlarla ilgili (genelde olumsuz).

Türkçe anlamı = İki çizme bir çift yapar.

Türkçe karşılığı = Tencere yuvarlanmış kapağını bulmuş: biri diğerinden daha iyi değil, ikisi bir çift oluşturuyor.

Два шага откуда, в двух (трёх, в нескольких) шагах от кого, чего

Совсем близко, недалеко от кого-л. или чего-л., рядом с кем-л., чем-л.

Çok yakın, birine ya da bir şeye yakın, birinin, bir şeyin yakınında.

Türkçe anlamı = Bir yerden iki adım, birinden, bir şeyden iki adımda.

Türkçe karşılığı = Birine, bir şeye, bir yere çok yakın olmak.

Двадцать два несчастья

Шутл. Постоянные неудачи, проблемы, неприятные ситуации.

Sürekli başarısızlıklar, sorunlar, tatsız durumlar.

Türkçe anlamı = Yirmi iki talihsizlik.

Türkçe karşılığı = Şansı yaver gitmemek.

До второго пришествия (ждать, сидеть)

Шутл. Ирон. Неопределённо долго (ждать).

Belirsiz bir şekilde uzun süre (beklemek).

Türkçe anlamı = İkinci bir gelişe kadar. (beklemek, oturmak).

Türkçe karşılığı = Ağaç olmak: bir yerde çok uzun süre beklemek.

За обе щеки уплетать (или уписывать)

Прост. Шутл. Есть что-л. с огромным аппетитом, с жадностью.

Büyük bir iştahla, açgözlülükle yemek.

Türkçe anlamı = İki yanağına tıkıştırmak.

Türkçe karşılığı = Kaşık atmak (çalmak): iştahla yemek.

Идти/прийти (прибыть, приехать) на своих двоих

Шутл. Пешком.

Yaya (gitmek).

Türkçe anlamı = İki isisiyle yürümek (gelmek).

Türkçe karşılığı = Yürüyerek gitmek.

Как дважды два четыре

Совершенно очевидно, бесспорно, ясно, просто, понятно.

Tamamen ortada, tartışmaz, açık, anlaşılır.

Türkçe anlamı = İki kere iki dört eder gibi.

Türkçe karşılığı = İki kere iki dört eder: apaçık, açık seçik, kuşkulu bir yanı yok.

Как две капли воды

Очень сильно похожи (быть похожим) на кого-л. или кто-л.

Oldukça çok birine benzemek.

Türkçe anlamı = İki damla su gibi.

Türkçe karşılığı = Yarım elmanın yarısı o, yarısı bu: aralarında tam benzerlik bulunan kimseler.

На два слова; на пару слов

Для короткого разговора, сообщения и т.п. (звать, вызывать и т.п.).

Kısa bir konuşma, bildiri v.s. için (çağırarak, davet etmek).

Türkçe anlamı = İki kelimedede; bir çift söz.

Türkçe karşılığı = Bir çift söz: kısa birkaç kelime.

Не два века жить кому

кому. Устар. Жить столько, сколько положено человеку; не больше, чем другим.

İnsana ne kadar gerekliyse o kadar yaşamak; diğerlerinden daha fazla değil.

Türkçe anlamı = İki yüzyıl boyunca yaşamamak.

Türkçe karşılığı = İnsan ömrü ne kadarsa o kadar yaşamak.

Не мочь (или не уметь) связать двух слов

Не мочь, не уметь связать сказать что-л., ясно изложить свои мысли.

Bir şeyi ilişkilendirememek, düşüncelerini açıkça ifade etmemek.

Türkçe anlamı = İki sözcüğü bir araya getirememek.

Türkçe karşılığı = İki sözü bir araya getirememek: düşündüklerini etkin ve etkili bir şekilde ifade edememek.

[Прочно, твёрдо] обеими ногами стоять на земле

Книжн. Одобр. 1) Занимать прочное положение в жизни.

2) Быть реалистом, не увлекаться беспочвенными фантазиями, мистикой и т.п.

1) Hayatta sağlam bir duruş teşkil etmek.

2) Gerçekçi olmak, aslı astarı olmayan fantezilerle, mistikle v.s.uğraşmamak.

Türkçe anlamı = Yerde iki ayağıyla durmak (sağlam, kesin).

Türkçe karşılığı = Ayakları yere sağlam basmak.

Оказаться между двух огней

В положении, когда опасность или неприятность грозит с двух сторон

(быть, находиться, очутиться, оказываться/оказаться и т. п.).

İki yönden tehlike ya da tatsızlık tehdidi durumunda (olmak, bulunmak).

Türkçe anlamı = İki ateş arasında olmak.

Türkçe karşılığı = İki ateş arasında kalmak: iki eşit ve ciddi tehlike veya kötü durum arasında kalmak, iki taraftan eleştirilmek ve ne yapacağını bilememek.

Опять двадцать пять

Неодобр. или Ирон. Снова то же самое, всё время повторяется.

Yine aynı şey, her zaman tekrar edilen.

Türkçe anlamı = Yine yirmi beş.

Türkçe karşılığı = Temcit pilavı gibi (ısıtıp ısıtıp öne sürmek): bir şeyi birçok kez tekrarlamak.

От горшка два вершка кто

Шутл. или Ирон. Очень маленький (о ребёнке), человек небольшого роста, щуплый и слабый.

Çok küçük (bebekle ilgili), kısa boylu, çelimsiz insan.

Türkçe anlamı = Nohuttan iki verşok (4,4 cm).

Türkçe karşılığı = Ufacık tefecik: kısa boylu, küçük yapılı, çelimsiz (kimse).

Отойти/отодвинуться на второй/задний план

Перестать быть главным.

Temel olmaktan vazgeçmek.

Türkçe anlamı = Arka/ikinci plana çekilmek.

Türkçe karşılığı = İkinci plana düşmek.

Палка о двух концах

О том, что может кончиться и хорошо, и плохо.

Hem iyi hem kötü bir şekilde sonuçlanabilecek bir şeyle ilgili.

Türkçe anlamı = Sopanın iki ucu var.

Türkçe karşılığı = İki ucu boklu değnek; iki tarafı keskin bıçak: hem iyi hem de kötü etkileri olan şey, hem yararı hem zararı olan şey.

Пара пустяков

Прост. О чем-л. легко исполнимом.

Kolay bir şekilde yerine getirilebilen bir şeyle ilgili.

Türkçe anlamı = Bir çift önemsiz şey.

Türkçe karşılığı = İşten (bile) değil: çok kolay yapılacak iş.

Погнаться (гнаться) за двумя зайцами

Неодобр. Братся за несколько дел сразу, не имея чётко цели. Разбрасываться при выполнении какой-л. работы, совершении какого-л. дела.

Anlaşılır bir amacı olmayan, aynı anda birkaç işle uğraşmak.

Herhangi bir işi yaparken aynı anda başka işlerle uğraşmak.

Türkçe anlamı = İki tavşanın arkasından koşmak.

Türkçe karşılığı = İki cami arasında kalmış beynamaz gibi: iki yoldan hangisini tutacağını şaşırılmış kimse; İki karpuzu bir koltuğa sığdırmak: aynı anda iki işi veya görevi yapmak.

Положить кого-либо на обе лопатки

Уверенно побеждать в чём-л. (споре, соревновании, в каком-л. деле); лишать возможности сопротивляться, защищаться.

Herhangi bir şeyde tereddüt etmeden galip gelmek (spor, yarışma, herhangi bir işte); direnmesine fırsat vermemek, kendini savunmak.

Türkçe anlamı = Birini iki kürek kemiği üzerine koymak, sırtını yere getirmek.

Türkçe karşılığı = Pes ettirmek; mat etmek; hapt etmek: bir tartışmada, yarışmada birini yanıt veremez duruma sokmak.

Сидеть между двух стульев

Ирон. Неодобр. Занимать неопределённую позицию, склоняться одновременно к противоположным точкам зрения. Угодить обеим противостоящим сторонам.

Belirsiz bir konum teşkil etmek, zıt bakış açlarına aynı anda boyun eğmek. Her iki karşıt tarafı da memnun etmek.

Türkçe anlamı = İki sandalye arasına oturmak.

Türkçe karşılığı = Tavşana kaç, taziya tut demek; ikili oynamak: davranışları birbirine ters düşen iki tarafın her birini kendi tutumunda yöreklendirmek.

(Сказать) два слова

Совсем немного, коротко (сказать, написать и т.п.).

Oldukça az, kısa bir şekilde (söylemek, yazmak v.s.).

Türkçe anlamı = İki kelime (söylemek).

Türkçe karşılığı = Uzun lafın (sözün) kısası; iki kelimedede: kısacası, özet olarak.

Служить двум господам

Книжн. Неодобр. Работать, действовать, угождая двум противостоящим сторонам.

Her iki zıt tarafı memnun ederek, çalışmak, faaliyette bulunmak.

Türkçe anlamı = İki beyefendiye hizmet etmek.

Türkçe karşılığı = Hem nalına hem mihına (vurmak): karşıt olan iki yanı desteklemek.

Смотреть (или глядеть) в оба глаза

Быть очень внимательным, бдительным, настороже, ничего не упуская из виду (часто употребляется как предупреждение, наставление).

Hiç bir şeyi gözden kaçırmadan, çok dikkatli, uyanık, tetikte olmak (genelde uyarı, talimat olarak kullanılmaktadır).

Türkçe anlamı = Her iki gözüyle bakmak.

Türkçe karşılığı = Gözünü dört açmak: çok dikkatli ve uyanık olmak.

Убить (убивать) двух зайцев

Одобр. или Шутл. Достигать положительных результатов одновременно в двух делах, осуществлять сразу два намерения.

İki işte aynı anda olumlu sonuca ulaşmak, der demez iki niyeti yerine getirmek.

Türkçe anlamı = İki tavşan öldürmek.

Türkçe karşılığı = Bir taşla iki kuş vurmak: bir eylemle iki sonuç elde etmek.

Ухватиться обеими руками

За что. Разг. Экспрес. С большой охотой воспользоваться каким-либо предложением.

Seve seve herhangi bir tekliften faydalanmak.

Türkçe anlamı = İki eliyle sarılmak.

Türkçe karşılığı = Dört elle sarılmak.

Чёрта с два!

Ничего подобного! Так не будет!

Hiçte öyle değil! Böyle olmaz!

Türkçe karşılığı = Böyle gitmez; olur mu!

Benzerlik Türü	Türkçe Deyimlerin Sayısı
1-Anlamı ve yazılışları aynı olan deyimler	5
2-Anlamı aynı, yazılışları farklı olan deyimler	20
3-Türkçede karşılığı olmayan, genel bir anlama sahip olan deyimler	12
4-Anlamı ve yazılışı aynı, fakat Türkçenin deyim varlığında bulunmayan serbest kelime birleşimleri	1

2.6.ТРИ

Rusça "**три**" (üç) kelimesinin Türkçede üç anlamı karşımıza çıkmaktadır: "1) *İkiden sonra gelen sayının adı* 2) *Bu sayıyı gösteren 3 ve III rakamlarının adı* 3) *İkiden bir artuk*"⁴¹ anlamlarını taşımaktadır. Çalışmamızda incelediğimiz içerisinde "**три**" (üç)

⁴¹ TDK, *Büyük Türkçe Sözlük*, www.tdk.gov.tr.

geçen Rusça deyimlerdeki "три" (üç) sayısı gramatik olarak farklı çekimlerde de karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca "три" (üç) kategorisine "третий" (üçüncü) sıra sayısının olduğu deyimler de dahil edilmiştir. "Третий" (üçüncü) sıra sayısı da Rusça deyimlerde gramatik olarak farklı çekimlerde karşımıza çıkmaktadır. Bu grupta "три" 8; "трёх" 2; "третий" sıra sayısının farklı çekimleri de dahil edilerek 3; "тридцать" sayısının farklı çekimleri de dahil edilerek 3 adet Rusça deyim bulunmaktadır.

В трёх шагах (от кого, от чего)

Экспрес. Совсем близко, недалеко.

Oldukça yakın, uzak olmayan.

Türkçe anlamı = Üç adımda (birinden, bir şeyden).

Türkçe karşılığı = Yanı başında; çok yakın.

В три глотки

Прост. Неодобр. С определённой жадностью и в большом количестве (есть, пить).

Belirgin bir aç gözlülükle ve çok miktarda (yemek, içmek).

Türkçe anlamı = Üç gırtlakta.

Türkçe karşılığı = Kıtıktan çıkmış gibi yemek: doymak bilmezcesine yemek.

В три господа Бога

Грубо прост. Циничное ругательство, сквернословие.

Alaycı küfür, sövme.

Türkçe anlamı = Tanrı'nın üç beyefendisi.

Türkçe karşılığı = Küfür anlamında kullanılan bir söz.

В три листа убрать

Устар. Прост. Быстро и решительно.

Hızlı ve kararlı bir şekilde.

Türkçe anlamı = Üç yaprakta kaldırmak.

Türkçe karşılığı = Kararlı ve kati olarak.

В три ручья (плакать, рыдать и т.п.)

Устар. Шутл. плакать, безудержно, горько, обильно проливая слезы.

Gözyaşlarını oluk gibi akıtarak, zaptedilmez bir şekilde, hüngür hüngür ağlamak.

Türkçe anlamı = Sel gibi (ağlamak, hıçkırmak).

Türkçe karşılığı = Gözyaşına boğulmak: çok ağlamak.

Гнать в три шеи

Прост. Грубо, с бранью, побоями (гнать, выгонять, выталкивать и т. п. кого-л.).

Kaba bir şekilde, küfürle, dayakla (birini kovmak, kapı dışarı etmek, dışarı atmak).

Türkçe anlamı = Üç boyunda defetmek.

Türkçe karşılığı = Kapı dışarı etmek (atmak): kovmak, dışarı atmak.

Есть в три горла

Прост. Очень много, жадно (есть, пить).

Çok fazla, doymak bilmezcesine (yemek, içmek).

Türkçe anlamı = Üç boğazda yemek.

Türkçe karşılığı = Kıtlıktan çıkmış gibi yemek: doymak bilmezcesine yemek.

За тридевять земель

Разг. Экспрес. Очень далеко (жить, находиться и т. п.).

Çok uzakta (yaşamak, bulunmak v.s.).

Türkçe karşılığı = Dünyanın öbür ucunda.

Заблудиться (заблуждаться) в трёх соснах

Ирон. Не суметь разобраться в чём-л. простом, несложном, не суметь найти выход из самого простого затруднения.

Herhangi bir basit, karışık olmayan bir şeyi anlayamamak, en basit zorluktan çıkış bulamamak.

Türkçe anlamı = Üç çam ağacı arasında yolunu kaybetmek.

Türkçe karşılığı = Düz ovada yolunu şaşırarak, iki elle bir kaşığı tutamamak: en basit bir durum karşısında bile çıkar yol bulamamak.

Насыпать с три короба

Прост. Ирон. Наговорить много неправдоподобного, налгать, насочинять небылиц.

Tek ayak üstünde gerçeğe uymayan bir çok yalan söylemek, masallar uydurmak.

Türkçe anlamı = Üç kutudan dökmek.

Türkçe karşılığı = Bir ayak üstünde bin yalan söylemek: çok kısa sürede pek çok yalan söylemek.

Третий звонок

О последнем предупреждении для кого или чего-л., после которого последуют какие-л. события.

Herhangi bir olayı takip ettikten sonra bir şey ya da biri için son uyarıyla ilgili.

Türkçe anlamı = Üçüncü çağrı.

Türkçe karşılığı = Son çağrı.

Третьего не дано

Разг. Необходимо сделать выбор одной из двух возможностей, каждая из которых не вполне удовлетворяет.

Her biri yerine getirilmeyen iki olanaktan birini seçmek gerekmektedir.

Türkçe anlamı = Üçüncü verilmedi.

Türkçe karşılığı = Üçüncü bir seçenek yok; ya o, ya bu.

Третьей руки что

Прост. Пренебр. Что-л. посредственного качества, незначительное, неважное.

Vasat kalitede, küçük, önemsiz bir şey.

Türkçe anlamı = Üçüncü elin.

Türkçe karşılığı = Kalitesiz.

Три ха-ха

Прост. Прин. О чём-л. или о ком-л., вызывающем смех.

Bir şey ya da biriyle ilgili küstahça gülüş.

Тридeвять земель

Фольк. или Шутл. Очень далеко (жить, находиться и т.п.)

Çok uzakta (yaşamak, bulunmak v.s.)

Türkçe karşılığı = Dünyanın öbür ucunda.

Тридeвятое (тридeсятое) царство

Фольк. или Шутл. Далекое, неизвестное место.

Uzak, bilinmeyen bir yer.

Türkçe karşılığı = Dünyanın öbür ucu.

Benzerlik Türü	Türkçe Deyimlerin Sayısı
1-Anlamı ve yazılışları aynı olan deyimler	-
2-Anlamı aynı, yazılışları farklı olan deyimler	6
3-Türkçede karşılığı olmayan, genel bir anlama sahip olan deyimler	10
4-Anlamı ve yazılışı aynı, fakat Türkçenin deyim varlığında bulunmayan serbest kelime birleşimleri	-

2.7. ЧЕТЫРЕ

Rusça "**четыре**" (dört) kelimesinin Türkçede üç anlamı karşımıza çıkmaktadır: "1) Dört sayının adı 2) Bu sayıyı gösteren 4 ve IV rakamlarının adı 3) Üçten bir artı"⁴² anlamlarını taşımaktadır. Çalışmamızda incelediğimiz içerisinde "**четыре**" (dört) geçen Rusça deyimlerdeki "**четыре**" (dört) sayısı gramatik olarak farklı çekimlerde de karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca "**четыре**" (dört) kategorisine "**четвёртый**" (dördüncü) sıra sayısının olduğu deyim de dahil edilmiştir. "**Четвёртый**" (dördüncü) sıra sayısı da Rusça deyimde gramatik olarak farklı çekimde karşımıza çıkmaktadır. Bu grupta "**четыре**" 1; "**четвёртое**" 1; **четырёх** 2 adet Rusça deyim bulunmaktadır.

⁴² TDK, *Büyük Türkçe Sözlük*, www.tdk.gov.tr.

В четырех стенах сидеть (или жить и т.п.)

Неодобр. 1) Ни с кем ни общаясь, пребывая в одиночестве.

2) Не выходя из дому, из помещения.

1)Hiç kimseyle konuşmayan, yalnız kalan.

2)Evden, binadan çıkmayan.

Türkçe anlamı = Dört duvarda oturmak (yaşamak).

Türkçe karşılığı = Dört duvar arasında kalmak: evde, kapalı bir yerde kalmak zorunda olmak.

На все четыре стороны (идти, убираться, прогонять и т.п.)

Разг. Экспрес. Куда угодно, куда хочется (уходить, убираться, прогонять и т. п.).

Canı nereye isterse, nereye olursa olsun (gitmek, çekilip gitmek, defetmek v.s.).

Türkçe anlamı = Dört bir tarafa (gitmek, çekilip gitmek, kovmak v.s.).

Türkçe karşılığı = İsteddiği yöne gitmek, kovmak.

На четырёх ногах

Прост. Экспрес. Очень быстро, поспешно (убежать, уехать и т. п.).

Çok hızlı, alelacele (kaçmak, gitmek v.s.).

Türkçe anlamı = Dört ayak üzerinde.

Türkçe karşılığı = Arkasına (bile) bakmadan gitmek (kaçmak): arkada kalanlarla ilgilenmeden bir yerden hızlıca ayrılmak.

Четвёртое измерение

О чём либо сверхчувственном, недоказуемом, мистическом.

Yüksek maneviyatla, ispat edilemez, mistik bir şeyle ilgili.

Türkçe anlamı = Dördüncü boyut.

Türkçe karşılığı = Dördüncü boyut.

Benzerlik Türü	Türkçe Deyimlerin Sayısı
1-Anlamı ve yazılışları aynı olan deyimler	1
2-Anlamı aynı, yazılışları farklı olan deyimler	1
3-Türkçede karşılığı olmayan, genel bir anlama sahip olan deyimler	1
4-Anlamı ve yazılışı aynı, fakat Türkçenin deyim varlığında bulunmayan serbest kelime birleşimleri	1

2.8. ПЯТЬ

Rusça "пять" (beş) kelimesinin Türkçede dört anlamı karşımıza çıkmaktadır: "1) Dörtten sonra gelen sayının adı. 2) Bu sayıyı gösteren 5 ve V rakamlarının adı. 3) Dörtten bir artık. 4) esk. İlkokul"⁴³ anlamlarını taşımaktadır. Çalışmamızda incelediğimiz içerisinde "пять" (beş) geçen Rusça deyimlerdeki "пять" (beş) sayısı gramatik olarak farklı çekimlerde de karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca "пять" (beş) kategorisine "пятый" (beşinci) sıra sayısının olduğu deyimler de dahil edilmiştir. "Пятый" (beşinci) sıra sayısı da Rusça deyimlerde gramatik olarak farklı çekimlerde karşımıza çıkmaktadır. Bu grupta "пять" 1; "пяти" 1; "пятая" 1; "пятое" 1; "пятого" 1; "пятой" 1 adet Rusça deyim bulunmaktadır.

Без пяти минут кто

кто. Разг. Экспрес. Через совсем незначительный промежуток времени, вот-вот, очень скоро.

Oldukça kısa bir zaman sonra, neredeyse, çok yakında.

Türkçe anlamı = Beş dakikasız.

Türkçe karşılığı = Neredeyse, -masına bir şey kalmadı.

⁴³ TDK, *Büyük Türkçe Sözlük*, www.tdk.gov.tr.

Быть под пятой у (кого-то)

Подчиняться кому-либо, быть под властью кого-то.

Birine itaat etmek, birinin hakimiyeti altında olmak.

Türkçe anlamı = Birinin beşincisinin altında olmak.

Türkçe karşılığı = Kılıbık olmak; sakalı karısının elinde olmak.

Из пятого в десятое; с пятого на десятое; пятое через десятое (говорить, рассказывать и т.п.)

Бесвязно, непоследовательно, пропуская подробности (рассказывать, сообщать, говорить и т.п.).

Ayrıntıları geçerek, abuk sabuk, sözleri birbirini tutmayarak (anlatmak, bildirmek, konuşmak).

Türkçe anlamı = Beşten ona geçmek (konuşmak, anlatmak).

Türkçe karşılığı = Lafı sulandırmak: bir konu üzerinde ciddiyetle durup konuşurken araya ilgisiz, anlamsız veya tutarsız boş laf katmak. (Bir sözü bırakıp öbürüne geçmek)

Как свои пять пальцев знать (узнать)

Знать очень хорошо, досконально, обстоятельно.

Çok iyi, etraflı, ayrıntılı bir şekilde bilmek.

Türkçe anlamı = Beş parmağı kadar iyi bilmek.

Türkçe karşılığı = Avucunun (elinin) içi gibi iyi bilmek: bir şeyi veya yeri çok iyi bilmek.

Нужен как собаке пятая нога (прост.)

Прост. Ирон. Нисколько, совершенно не нужен.

Zerre kadar, kesinlikle gerekli değil.

Türkçe anlamı = Köpeğe beşinci ayak kadar gerekli.

Türkçe karşılığı = Elde altıncı parmak; gereksiz.

Пятое колесо в телеге = пятая спица в колеснице

Разг. Неодобр. Ненужный, лишний, бесполезный в каком-либо деле.

Herhangi bir işte gereksiz, fazlalık, faydasız.

Türkçe anlamı = Dört tekerlekli arabadaki beşinci tekerlek = arabadaki beşinci tekerlek.

Türkçe karşılığı = Elde altıncı parmak; gereksiz.

Benzerlik Türü	Türkçe Deyimlerin Sayısı
1-Anlamı ve yazılışları aynı olan deyimler	-
2-Anlamı aynı, yazılışları farklı olan deyimler	2
3-Türkçede karşılığı olmayan, genel bir anlama sahip olan deyimler	3
4-Anlamı ve yazılışı aynı, fakat Türkçenin deyim varlığında bulunmayan serbest kelime birleşimleri	-

2.9. ШЕСТЬ

Rusça "шесть" (altı) kelimesinin Türkçede dört anlamı karşımıza çıkmaktadır: "1) Beşten sonra gelen sayının adı. 2) Bu sayıyı gösteren 6 ve VI rakamlarının adı. 3.) Beşten bir artık".⁴⁴ Çalışmamızda incelediğimiz "шесть" (altı) kategorisinde sadece "шестой" (altıncı) sıra sayısının olduğu bir tane Rusça deyim bulunmaktadır. Bu grupta sadece 6 sayısının "шестое" 1 tane sıra sayısı formu karşımıza çıkmaktadır.

Шестое чувство

Обострённая интуиция (как дополнение к пяти чувствам)

Keskin sezgi (beş duyuya ek olarak).

Türkçe anlamı = Altıncı his.

Türkçe karşılığı = Altıncı his.

⁴⁴ TDK, *Büyük Türkçe Sözlük*, www.tdk.gov.tr.

Benzerlik Türü	Türkçe Deyimlerin Sayısı
1-Anlamı ve yazılışları aynı olan deyimler	-
2-Anlamı aynı, yazılışları farklı olan deyimler	-
3-Türkçede karşılığı olmayan, genel bir anlama sahip olan deyimler	-
4-Anlamı ve yazılışı aynı, fakat Türkçenin deyim varlığında bulunmayan serbest kelime birleşimleri	1

2.10. СЕМЬ

Rusça "семь" (yedi) sayısının Türkçede üç anlamı karşımıza çıkmaktadır: "1) Altıdan sonra gelen sayının adı. 2) Bu sayıyı gösteren 7 ve VII rakamlarının adı. 3) sf. Altıdan bir artık".⁴⁵ Çalışmamızda incelediğimiz "семь" (yedi) kategorisinde "семь" (yedi) sayısı gramatik olarak farklı çekimlerde karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca "семь" (yedi) kategorisine "седьмой" (yedinci) sıra sayısının olduğu deyimler de dahil edilmiştir. "Седьмой" (yedinci) sıra sayısı da Rusça deyimlerde gramatik olarak farklı çekimlerde karşımıza çıkmaktadır. Bu grupta "семь" 6; "семи" 2; "семью" 1; "седьмая" 1; "седьмого" 2; "седьмое" 1; "седьмом" 1 adet Rusça deyim bulunmaktadır.

Быть на седьмом небе от радости (от счастья, от чего)

Испытывать наслаждение, большую радость, счастье, блаженство и т. п.

Zevk, büyük mutluluk, sevinç duymak.

Türkçe anlamı = Mutluluktan yedinci gökte olmak.

Türkçe karşılığı = Havalara uçmak; etekleri zil çalmak: çok sevinmek.

Быть семи пядей во лбу

Неизм. Отличающийся от других умом, мудростью, обладающий выдающимися способностями.

Aklıyla, bilgeliğiyle diğerlerinden ayrılan, üstün özelliklere sahip olan.

⁴⁵ TDK, *Büyük Türkçe Sözlük*, www.tdk.gov.tr.

Türkçe anlamı = Alnında yedi karış olmak.

Türkçe karşılığı = Allah'ın Hazreti Adem'e verdiği kadar akli olmak.

До седьмого (десятого) колена

Устар. Прост. Об отдалённой степени родства, о самых отдалённых предках или потомках.

Uzaktan akrabalık derecesiyle ilgili, en uzak atalar ya da gelecek nesillerle ilgili.

Türkçe anlamı = Yedinci dize kadar.

Türkçe karşılığı = Uzaktan akrabalık.

До седьмого пота (поту) (работать, трудиться и т.п.)

Работать, трудиться очень напряжённо, до крайнего утомления, до полного изнеможения.

Son yorgunluğa, bitkinliğe kadar gayretle çalışmak, çabalamak.

Türkçe anlamı = Yedinci tere kadar (çalışmak, emek vermek).

Türkçe karşılığı = Alnının teriyle; kan ter içinde (çalışmak, kalmak): çok terli, yorgun ve perişan bir durumda.

За (под) семью замками

Под надёжной охраной, под строгим присмотром, наблюдением (сидеть, держать и т.д.).

Güvenilir bir koruma altında, sıkı gözetim, denetim altında (oturmak, tutmak v.s.)

Türkçe anlamı = Yedi kilit altında.

Türkçe karşılığı = Kilit kürek altına almak.

Наговорить (наобещать, нагородить) семь вёрст до небес (и всё лесом)

Прост. Ирон. Очень много наговорить, наобещать чего-л. несбыточного; говорить многословно и непонятно.

Çok fazla yalan söylemek, gerçekleşmeyecek vaatlerde bulunmak; lakırdılarla dolu ve anlaşılmaz konuşmak.

Türkçe anlamı = Gökyüzüne kadar yedi verst (1,06 km) yalan söylemek (vaatlerde bulunmak, bir yığın saçma sapan laflar etmek).

Türkçe karşılığı = Bir ayaküstünde bin yalan söylemek: çok kısa sürede pek çok yalan söylemek.

Попадать/попасть на седьмое небо

Испытать чувство восторга, блаженства, безграничного счастья и т. п. от чего-л.

Bir şeyden sevinç, sonsuz mutluluk duymak.

Türkçe anlamı = Yedinci göğe değmek.

Türkçe karşılığı = Havalara uçmak: çok sevinmek.

Сгонять/согнать (спускать/спустить) семь потов с кого

Прост. Изнурить, измучить кого-л. непосильной работой, требованиями и т.п.

Birini gücünün üstünde bir işle, iş talepleriyle v.s. halsiz düşürmek, canını burnundan getirmek.

Türkçe anlamı = Yedi ter akmak.

Türkçe karşılığı = Canını burnundan getirmek: çok yormak, fazla çalıştırmak.

Седьмая вода на киселе

Ирон. О человеке, находящемся в весьма отдаленном родстве с кем-л.

Biriyle gayet uzak bir akrabalıkta bulunan insanla ilgili.

Türkçe anlamı = İçecekteki yedinci su.

Türkçe karşılığı = Dış kapının mandalı: 1)Uzak akraba; 2)Önemsiz, değersiz.

Семимильными шагами (идти)

Прост. Очень быстро, стремительно (о развитии чего-л.).

Çok hızlı, pek hızlı bir şekilde (bir şeyin gelişmesiyle ilgili).

Türkçe anlamı = Dev adımlarla (gitmek).

Türkçe karşılığı = Şıp diye: hemencecik.

Семь потов сошло

Прост. О крайнем напряжении, крайних усилиях, приложенных кем-л. для выполнения, осуществления чего-л.

Bir şeyi yapmak ve yerine getirmek için, biri tarafından sarf edilen son gayret, son çabayla ilgili.

Türkçe anlamı = Yedi ter aktı.

Türkçe karşılığı = Kan ter içinde; alınının teriyle.

Семь пятниц на неделе у кого

Неодобр. О том, кто часто, легко меняет свои решения, мнения, настроения и т.п.
Kararlarını, düşüncelerini, duygularını v.s. sık sık, kolay bir şekilde değiştiren biriyle ilgili.

Türkçe anlamı = Haftada yedi Cuma var.

Türkçe karşılığı = Günü gününe uymaz: her zaman aynı durumda bulunmaz.

Семь смертных грехов

Устар. Очень большие пороки, непростительные проступки.

Çok büyük ayıplar, bağışlanmaz kabahatler.

Türkçe anlamı = Yedi ölüm günahı.

Türkçe karşılığı = Yedi büyük günah.

Семь чудес света

Часто ирон. О чём-л. необычном, удивительном, редкостном, выдающемся.

Olağandışı, şaşırtıcı, ender, üstün olan bir şeyle ilgili.

Türkçe anlamı = Dünyanın yedi harikası.

Türkçe karşılığı = Dünyanın yedi harikası.

Benzerlik Türü	Türkçe Deyimlerin Sayısı
1-Anlamı ve yazılışları aynı olan deyimler	-
2-Anlamı aynı, yazılışları farklı olan deyimler	10
3-Türkçede karşılığı olmayan, genel bir anlama sahip olan deyimler	3
4-Anlamı ve yazılışı aynı, fakat Türkçenin deyim varlığında bulunmayan serbest kelime birleşimleri	1

2.11. ВОСЕМЬ

Rusça "**восемь**" (sekiz) sayısının üç anlamı karşımıza çıkmaktadır: "1) Yediden sonra gelen sayının adı. 2) Bu sayıyı gösteren 8 ve VIII rakamlarının adı. 3) sf. Yediden bir artık".⁴⁶ Çalışmamızda incelediğimiz "**восемь**" (sekiz) kategorisinde sadece "**восьмой**" (sekizinci) sıra sayısının olduğu bir tane Rusça deyim bulunmaktadır. Bu grupta sadece 8 sayısının "**восьмое**" 1 tane sıra sayısı formu karşımıza çıkmaktadır.

Восьмое чудо света

Часто ирон. О ком-л. или о чём-л. необычном, удивительном, выдающемся.

Olağandışı, şaşırtıcı, üstün biri ya da bir şeyle ilgili.

Türkçe anlamı = Dünyanın sekizinci harikası.

Türkçe karşılığı = Dünyanın sekizinci harikası.

Benzerlik Türü	Türkçe Deyimlerin Sayısı
1-Anlamı ve yazılışları aynı olan deyimler	-
2-Anlamı aynı, yazılışları farklı olan deyimler	-
3-Türkçede karşılığı olmayan, genel bir anlama sahip olan deyimler	-
4-Anlamı ve yazılışı aynı, fakat Türkçenin deyim varlığında bulunmayan serbest kelime birleşimleri	1

2.12. ДЕВЯТЬ

Rusça "**девять**" (dokuz) sayısının Türkçede üç anlamı karşımıza çıkmaktadır: "1) Sekizden sonra gelen sayının adı. 2) Bu sayıyı gösteren 9 ve IX rakamlarının adı. 3) sf. Sekizden bir artık".⁴⁷ Çalışmamızda incelediğimiz "**девять**" (dokuz) kategorisinde sadece "**девятый**" (dokuzuncu) sıra sayısının olduğu bir tane Rusça

⁴⁶ TDK, *Büyük Türkçe Sözlük*, www.tdk.gov.tr.

⁴⁷ TDK, *Büyük Türkçe Sözlük*, www.tdk.gov.tr.

deyim bulunmaktadır. Bu grupta sadece 9 sayısının "девятый" 1 tane sıra sayısı formu karşımıza çıkmaktadır.

Десятый вал

Грозная, несокрушимая сила.

Müthiş, sarsılmaz güç.

Türkçe anlamı = Dokuzuncu dalga.

Türkçe karşılığı = Sarsılmaz güç, kuvvet.

Benzerlik Türü	Türkçe Deyimlerin Sayısı
1-Anlamı ve yazılışları aynı olan deyimler	-
2-Anlamı aynı, yazılışları farklı olan deyimler	-
3-Türkçede karşılığı olmayan, genel bir anlama sahip olan deyimler	1
4-Anlamı ve yazılışı aynı, fakat Türkçenin deyim varlığında bulunmayan serbest kelime birleşimleri	-

2.13. ДЕСЯТЬ

Rusça "десять" (on) sayısının Türkçede üç anlamı karşımıza çıkmaktadır: "1) Dokuzdan sonra gelen sayının adı. 2) Bu sayıyı gösteren 10 ve X rakamlarının adı. 3) sf. Dokuzdan bir artık".⁴⁸ Bu grupta "десять" (on) sayısının üç formu karşımıza çıkmaktadır: "десять" 2; "десятое" 1; "десятой" 1.

Дать десять очков вперёд кому (разг.экспрес.)

Значительно превосходить кого-л. по своим достоинствам, возможностям в чём-л. Herhangi bir şeyde avantajlar, fırsatlar bakımından birini önemli ölçüde geride bırakmak.

⁴⁸ TDK, *Büyük Türkçe Sözlük*, www.tdk.gov.tr.

Türkçe anlamı = Birine on puan vermek.

Türkçe karşılığı = Taş çıkartmak (biri başkasına): Biri, ötekenden çok üstün olmak.

Дело десятое

Прост. Экспрес. Совершенно несущественно.

Tamamen gereksiz.

Türkçe anlamı = Onuncu iş.

Türkçe karşılığı = Gereksiz.

Закрывать/закрывать на десять замков кого, что; за (под) десятью замками

Держать кого-л. что-л. под строгим присмотром, наблюдением.

Birini ya da bir şeyi sıkı gözetim, denetim altında tutmak.

Türkçe anlamı = Birini, bir şeyi on kilitle kilitlemek; on kilit altında.

Türkçe karşılığı = Kilit kürek altına almak.

Обходить десятой дорогой кого

Прост. Избегать встречи с кем-л.

Biriyle karşılaşmaktan kaçınmak.

Türkçe anlamı = Onuncu yolda giderken kaçmak.

Türkçe karşılığı = Köşe bucak kaçmak: bir kimseyle karşılaşmamaya çalışmak.

Benzerlik Türü	Türkçe Deyimlerin Sayısı
1-Anlamı ve yazılışları aynı olan deyimler	-
2-Anlamı aynı, yazılışları farklı olan deyimler	3
3-Türkçede karşılığı olmayan, genel bir anlama sahip olan deyimler	1
4-Anlamı ve yazılışı aynı, fakat Türkçenin deyim varlığında bulunmayan serbest kelime birleşimleri	-

2.14. СТО

Rusça "сто" (yüz) sayısının dört anlamı karşımıza çıkmaktadır: "1) Doksan dokuzdan sonra gelen sayının adı. 2) Bu sayıyı gösteren 100 ve C rakamlarının adı. 3) sf. On kere on, doksan dokuzdan bir artık. 4) Kere, kat vb. kelimeler ile birlikte kullanılarak yapılan işin çokluğunu abartılı bir biçimde anlatan söz".⁴⁹ Bu grupta sadece "сто" (yüz) sadece tek formda karşımıza çıkmaktadır ve bu sayıya ait 3 Rusça deyim incelenmiştir.

Делать/сделать (дать) поворот на сто восемьдесят градусов (=)

Публ. Решительно отказаться от прежнего мнения, желания; изменить своё мнение или отношение на противоположное; принять противоположное решение. Önceki fikrinden, isteğinden kesin olarak vazgeçmek; karşı olduğu davranışını ya da fikrini değiştirmek; karşı fikri kabul etmek.

Türkçe anlamı = Yüz seksen derece dönüş yapmak.

Türkçe karşılığı = Yüz seksen derece dönmek: daha önce savunduğu düşüncenin artık tam tersini savunmak.

На [все] сто процентов

Прост. 1) кто. Прекрасный во всех отношениях (мастер, умелец и т.п.).

2) Всецело, полностью, целиком.

1) Bütün davranışlarında mükemmel (usta, becerikli v.s.).

2) Bütün, tamamıyla, tamamen.

Türkçe anlamı = Yüzde yüz.

Türkçe karşılığı = Dört dörtlük: her yönüyle tam, kusursuz, mükemmel olan.

Обходить /обойти сто вёрст версту (за версту, за километр) кого, что

Стараться всеми силами избежать какой-л. ситуации.

Herhangi bir durumdan bütün gücüyle kurtulmaya çalışmak.

Türkçe anlamı = Yüz mil uzağa kaçmak.

Türkçe karşılığı = Kurtulmaya çalışmak.

⁴⁹ TDK, *Бüyük Türkçe Sözlük*, www.tdk.gov.tr.

Benzerlik Türü	Türkçe Deyimlerin Sayısı
1-Anlamı ve yazılışları aynı olan deyimler	1
2-Anlamı aynı, yazılışları farklı olan deyimler	1
3-Türkçede karşılığı olmayan, genel bir anlama sahip olan deyimler	1
4-Anlamı ve yazılışı aynı, fakat Türkçenin deyim varlığında bulunmayan serbest kelime birleşimleri	-

2.15. MİKTAR BELİRTEN KELİMELEİN BULUNDUĞU DEYİMLER

Bu grupta miktar bildiren kelimelerin olduğu deyimler incelenmiştir. "Более" 1; "большинство" 1; "единого" 1; "единой" 1; "единым" 1; "мало" 1; "много" 8; "насколько" 1; "сколько" 4 adet deyim karşımıza çıkmaktadır.

Абсолютное большинство

Подавляющее большинство.

Büyük çoğunluk.

Türkçe anlamı = Salt çoğunluk.

Türkçe karşılığı = Salt çoğunluk: yarıdan bir olan çoğunluk.

Более или менее

До известной степени, отчасти.

Belli bir dereceye kadar, kısmen.

Türkçe anlamı = Az çok

Türkçe karşılığı = Az çok; az buçuk: bir parça, biraz, azdan biraz çok.

Все до единого (одного)

Все без исключения.

İstinasız hepsi.

Türkçe anlamı = Bire kadar hepsi.

Türkçe karşılığı = İstinasız hepsi.

Давать (дать) много воли кому

кому. Устар.Прост. Предоставлять кому-

либо большую свободу в действиях, поступках, поведении и т. п.

Herhangi birine faaliyetlerde, hareketlerde, hareket tarzında v.s. çok fazla özgürlük sağlamak.

Türkçe anlamı = Birine çok irade vermek.

Türkçe karşılığı = Serbest bırakmak.

Единым духом

1)Очень быстро, мигом.

2)Сразу, в один прием.

1)Çok hızlı, şıp diye.

2)Hemen, bir çırpıda.

Türkçe anlamı = Bir solukta.

Türkçe karşılığı = Bir solukta: çarçabuk, hemen.

Испортить (попортить) много крови кому

Доставить кому-л. много беспокойства, причинить неприятности и т.п.

Birine çok rahatsızlık vermek, birine kötülük yapmak v.s.

Türkçe anlamı = Çok kanını bozmak.

Türkçe karşılığı = Birine akla karayı seçtirmek.

Мало каши ел (съел)

Молод, неопытен.

Genç, tecrübesiz.

Türkçe anlamı = Az lapa yedi.

Türkçe karşılığı = Yaşı ne, başı ne? : daha küçük ve deneyimsiz.

Много брать/взять на себя

Позволять себе больше ответственности, чем следует.

Gerekenden çok fazla sorumluluk almak.

Türkçe anlamı = Üzerine fazla almak.

Türkçe karşılığı = Keseri kendine yontmak.

Много (или высоко) мнить о себе

Быть о себе слишком высокого мнения.

Kendisiyle ilgili oldukça yüksek düşüncesi olmak.

Türkçe anlamı = Kendini bir şey sanmak.

Türkçe karşılığı = Kendini bir şey sanmak; kendini dev aynasında görmek: kendini olduğundan çok üstün görmek.

Много воды утекло

Прошло много времени.

Çok zaman geçti.

Türkçe anlamı = Çok su akıp gitti.

Türkçe karşılığı = Köprülerin altından çok su geçti; eski çamlar bardak oldu: zamanla koşullar çok değişti, onun için eski durum kalmadı.

Много о себе мечтать

Устар.Прост. Быть слишком высокого о себе мнения.

Kendisiyle ilgili oldukça yüksek düşüncesi olmak.

Türkçe anlamı = Kendisiyle ilgili çok hayal kurmak.

Türkçe karşılığı = Kendini bir şey sanmak; kendini dev aynasında görmek: kendini olduğundan çok üstün görmek.

Много соли съест (съедать) с кем

Длительное время прожить, пробыть с кем-л. вместе.

Biriyle birlikte uzun zaman yaşamak, hayat geçirmek.

Türkçe anlamı = Biriyle çok tuz yemek.

Türkçe karşılığı = Bir yastıkta kocamak: karı koca birlikte uzun bir ömür sürmek.

Насколько хватает глаз; куда достаёт глаз

Насколько доступно зрению, насколько можно увидеть.

Göz ne kadar erişebiliyorsa, o kadar görebilmek.

Türkçe anlamı = Gözün ne kadarına yetişirse; göz nereye ulaşır.

Türkçe karşılığı = Göz alabildiğine: gözün görebileceği en uzak yerlere kadar.

Не ахти сколько

Прост. Не очень много.

Çok fazla değil.

Türkçe anlamı = Çok değil.

Türkçe karşılığı = Karınca kararınca.

Ни единой «живой» души

Разг. Экспрес Никого.

Hiç kimse.

Türkçe anlamı = Bir canlı ruh bile yok.

Türkçe karşılığı = İn cin top oynamak: hiçbir canlı varlık bulunmamak.

Сколько душе угодно

Вдоволь.

Doya doya (bol bol).

Türkçe anlamı = Canın ne kadar isterse.

Türkçe karşılığı = İstedğin kadar.

Сколько лет, сколько зим!

Восклицание при встрече давно не видевшихся людей.

Çoktan beri görüşmeyen insanların karşılaştıkları zamanki haykırmaları.

Türkçe anlamı = Pek çok yazlar, pek çok kışlar!

Türkçe karşılığı = Dağ dağa kavuşmaz, insan insana kavuşur (atasözü).

Сколько людей, столько и мнений

У каждого своя собственная точка зрения на что-либо

Herkesin herhangi bir şey üzerine kendine ait bir bakış açısı vardır.

Türkçe anlamı = Ne kadar insan, o kadar fikir.

Türkçe karşılığı = Ne kadar insan, o kadar fikir.

Слишком много брать (взять) на себя

Проявлять чрезмерную смелость, самоуверенность; переоценивать себя.

Haddinden fazla cesaret, özgüven göstermek; kendini değerli görmek.

Türkçe anlamı = Çok fazla üstlenmek.

Türkçe karşılığı = Kendini bir şey sanmak: kendini olduğundan çok değerli görmek.

Benzerlik Türü	Türkçe Deyimlerin Sayısı
1-Anlamı ve yazılışları aynı olan deyimler	4
2-Anlamı aynı, yazılışları farklı olan deyimler	8
3-Türkçede karşılığı olmayan, genel bir anlama sahip olan deyimler	6
4-Anlamı ve yazılışı aynı, fakat Türkçenin deyim varlığında bulunmayan serbest kelime birleşimleri	-

SONUÇ

"*Половина*" kategorisinde 3 tane deyim semantik yönden incelenmiştir. İncelenen bu 3 deyim Türkçede karşılığı olmadığı, genel bir anlama sahip olduğu tespit edilmiştir.

"*Ноль*" kategorisinde 7 tane deyim semantik yönden incelenmiştir. Bu deyimlerden 2'sinin anlamının aynı, yazılışlarının farklı olduğu, 5'inin ise Türkçede karşılığı olmadığı, genel bir anlama sahip olduğu tespit edilmiştir.

"*Раз*" kategorisinde 9 tane deyim semantik yönden incelenmiştir. Bu deyimlerden 3'ünün anlamının aynı, yazılışlarının farklı olduğu, 4'ünün Türkçede karşılığının olmadığı, genel bir anlama sahip olduğu, 2'sinin ise anlamı ve yazılışlarının aynı, fakat Türkçenin deyim varlığında bulunmayan serbest kelime birleşimlerinin olduğu tespit edilmiştir.

"*Один*" kategorisinde 144 tane deyim semantik yönden incelenmiştir. Bu deyimlerden 12'sinin anlamı ve yazılışlarının aynı olduğu, 63'ünün anlamının aynı, yazılışlarının farklı olduğu, 45'inin Türkçede karşılığının olmadığı, genel bir anlama sahip olduğu, 24'ünün ise anlamı ve yazılışının aynı olduğu, fakat Türkçenin deyim varlığında bulunmayan serbest kelime birleşimleri olduğu tespit edilmiştir.

"*Два*" kategorisinde 38 tane deyim semantik yönden incelenmiştir. Bu deyimlerden 5'inin anlamının ve yazılışının aynı olduğu, 20'sinin anlamının aynı, yazılışlarının farklı olduğu, 12'sinin Türkçede karşılığının olmadığı, genel bir anlama sahip olduğu, 1'inin anlamının ve yazılışının aynı olduğu, fakat Türkçenin deyim varlığında bulunmayan serbest kelime birleşimi olduğu tespit edilmiştir.

"*Три*" kategorisinde 16 tane deyim semantik yönden incelenmiştir. Bu deyimlerden 6'sının anlamının aynı, yazılışlarının farklı olduğu, 10'unun ise Türkçede karşılığının olmadığı, genel bir anlama sahip olduğu tespit edilmiştir.

"*Четыре*" kategorisinde 4 tane deyim semantik yönden incelenmiştir. Bu deyimlerden 1'inin anlamının ve yazılışının aynı olduğu, 1'inin anlamının aynı, yazılışının farklı olduğu, 1'inin Türkçede karşılığının olmadığı, genel bir anlama sahip olduğu, bir diğeri ise anlamının ve yazılışının aynı, fakat Türkçenin deyim varlığında bulunmayan serbest kelime birleşimi olduğu tespit edilmiştir.

"*Пять*" kategorisinde 5 tane deyim semantik yönden incelenmiştir. Bu deyimlerden 2'sinin anlamının aynı, yazılışlarının farklı olduğu, 3'ünün Türkçede karşılığı olmadığı, genel bir anlama sahip olduğu tespit edilmiştir.

"*Шесть*" kategorisinde 1 tane deyim semantik yönden incelenmiştir. Bu deyim anlamının ve yazılışının aynı, fakat Türkçenin deyim varlığında bulunmayan serbest kelime birleşimi olduğu tespit edilmiştir.

"*Семь*" kategorisinde 14 tane deyim semantik yönden incelenmiştir. Bu deyimlerden 10'unun anlamının aynı, yazılışlarının farklı olduğu, 3'ünün Türkçede karşılığının olmadığı, genel bir anlama sahip olduğu, 1'inin ise anlamının ve yazılışının aynı, fakat Türkçenin deyim varlığında bulunmayan serbest kelime birleşimi olduğu tespit edilmiştir.

"*Восемь*" kategorisinde 1 tane deyim semantik yönden incelenmiştir. Bu deyim anlamının ve yazılışının aynı, fakat Türkçenin deyim varlığında bulunmayan serbest kelime birleşimi olduğu tespit edilmiştir.

"*Девять*" kategorisinde 1 tane deyim semantik yönden incelenmiştir. Bu deyim Türkçede karşılığının olmadığı, genel bir anlama sahip olduğu tespit edilmiştir.

"*Десять*" kategorisinde 4 tane deyim semantik yönden incelenmiştir. Bu deyimlerden 3'ünün anlamının aynı, yazılışlarının farklı olduğu, 1'inin ise Türkçede karşılığının olmadığı, genel bir anlama sahip olduğu tespit edilmiştir.

"*Сто*" kategorisinde 3 tane deyim semantik yönden incelenmiştir. Bu deyimlerden 1'inin anlamının ve yazılışının aynı olduğu, 1'inin anlamının aynı, yazılışının farklı olduğu, bir diğerinin ise Türkçede karşılığının olmadığı, genel bir anlama sahip olduğu tespit edilmiştir.

"*Миктаг Белиртен Келимелерин Булундугу Дeyimler*" kategorisinde ise 18 tane deyim semantik yönden incelenmiştir. Bu deyimlerden 4'ünün anlamının ve yazılışının aynı olduğu, 8'inin anlamının aynı, yazılışlarının farklı olduğu, 6'sının Türkçede karşılığının olmadığı, genel bir anlama sahip olduğu tespit edilmiştir.

KAYNAKÇA

- Abakumov, S.İ., *Sovremenniy Russkiy Yazık*, Moskva 1942.
- Aksoy, Ömer Asım, *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü, Atasözleri Sözlüğü 1*, İnkılap Kitabevi, İstanbul 1988.
- Aksoy, Ömer Asım, *Deyimler Sözlüğü*, İnkılap Kitabevi, İstanbul 1988.
- Ballı, Ş., *Frantsuzkaya Stilistika*, Moskva 1961.
- Ceviz, Nurettin, Soyer, Senem, "Türkçe ve Arapçadaki İçinde Sayı Geçen Bazı Deyim ve Söz Öbeklerinin Karşılaştırılması", *Ekev Akademi Dergisi*, Yıl: 19 Sayı: 62, Bahar 2015.
- Çotuksöken, Yusuf, *Deyimlerimiz*, Özgül Yayınları, İstanbul 1994.
- Çotuksöken, Yusuf, *Türkçe Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü*, Toroslu Kitaplığı, İstanbul Aralık 2004.
- Dobrovin, M., *Rusça Deyimler*, (Çev.: Ş. Ortaylı, G. Tanyeri), Ses Reklam Ltd. Şti., Ankara 2005.
- Ermakova, L., Üçgül, S., *Kratkiy Russko-Turetskiy Frazelogičeskiy Slovar*, Sahaf Kitabevi, İstanbul 1998.
- Fedorova, A.İ., *Frazelogičeskiy Slovar Russkogo Yazıka-Kontso XVIII-XX. Yy.*, <<Nauka>> Sibirskoye Otdeleniye, Novosibirsk 1991.
- Fomina, N.D., Babkina, M.A., *Frazelogiya Sovremennovo Russkovo Yazıka*, Moskva 1985.
- Fortunov, F. F., *Sravnitelnoye Yazıkoznaniye - izbranniye trudı*, Moskva 1956.
- Frazelogičeskiy Slovar Russkogo Yazıka*, Vısshaya Şkola, Moskova 2003.
- Gujva, F. K. *Sovremenniy Literaturniy Russkiy Yazık*, 1. izd. Vişa şkola, Kiev 1973.
- Günay, V. Doğan, *Sözcükbilime Giriş, Multilingual*, İstanbul 2007.
- Kalyuta, Aleksandr, *Dil Bilimi Terimleri Sözlüğü*, Multilingual Yabancı Dil Yayınları, İstanbul 2004.

- Kopilenko, M. N, Popova Z.D. *Oçerki po Obşey Frazzeologii*, İzd-voVGU, Voronej 1972.
- Molotkov A.İ., *Frazzeologiçeskiy Slovar Russkovo Yazıka*, Pod red., Русский язык, 1986.
- Molotkov, A. İ., *Osnovi Frazzeologii Russkovo Yazıka*, Nauka, Leningrad 1977.
- Mustafayev, E. E. -E., Şerbinin, V.G., *Russko-Turetskiy Slovar*, Multilingual Yabancı Dil Yayınları, İstanbul 1996.
- Mustafayev, E. E. -E., Şerbinin, V.G., *Turetsko-Ruskiy Slovar*, Multilingual Yabancı Dil Yayınları, İstanbul 1996.
- Ojegov, S.İ., Şvedova, N.YU., *Tolkoviyy Slovar Russkovo Yazıka*, 4-e izdaniye, Moskva 2008.
- Püsküllüoğlu, Ali, *Türkçe Deyimler Sözlüğü*, (3. Baskı), Arkadaş Yayınevi, Ankara 2006.
- Ruskiy Yazık, *Entsiklopediya*. - Gl. red. F. P.Filin. -M., Sovetskaya Entsiklopediya, 1979.
- Sinan, Ahmet Turan, “Deyim Kavramı Üzerine Notlar-I”, *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 18(2), Elazığ 2008.
- Stomatov, Svetlana, *Rus Dilinde Deyimlerin Tarihsel (Etimolojik)Açıdan İncelenmesi*, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ankara 2007.
- Şvedova, N. YU. i kol., *Tolkoviyy Slovar Russkovo Yazıka s Vkluçeniyem Svedeniy o Proishojdenii Slov*, 1. izd., RAN, Moskva 2007.
- TDK, *Türkçe Sözlük*, Türk Dil Kurumu Yayınları, 11.Baskı, Ankara 2011.
- Tekeli, Selin, *İnançlarla İlgili Rusça Deyimlerin İncelenmesi ve Türkiye Türkçesindeki Karşılıkları*, Yüksek Lisans Tezi, Kayseri Temmuz 2013.
- Teliya, V.N., *Şto Takoye Frazzeologiya*, Nauka, Moskva 1966.
- Tuğ, Cemile, *Rusçadaki Eşanlımlı Deyimlerin Kültürdilbilimsel Açıdan İncelenmesi*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tez Projesi), Ankara 2011.

Yurtbaşı, Metin, *Sınıflandırılmış Deyimler Sözlüğü*, Excellence Publishing, İstanbul 2013.

İNTERNET KAYNAKLARI

<http://dic.academic.ru/>

<http://www.tdk.gov.tr/>

<https://tr.wikipedia.org/wiki/Deyim>

russkie-pogovorki.info

www.phrase-dictionary.info

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler	
Adı Soyadı	Aytül ERDOĞAN
Doğum Yeri ve Tarihi	Kula – 05.05.1988
Eğitim Durumu	
Lisans Öğrenimi	Selçuk Üniversitesi, Rus Dili ve Edebiyatı Böl.
Y. Lisans Öğrenimi	Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü
Bildiği Yabancı Diller	İngilizce, Rusça
Bilimsel Faaliyetleri	
İş Deneyimi	
Stajlar	
Projeler	
Çalıştığı Kurumlar	Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Rus Dili ve Edebiyatı Bölümü
İletişim	
E-Posta Adresi	aytul_erdogn@hotmail.com
Tarih	31.12.2015